

ÅRSREDOVISNING

2018

INNEHÅLL

VERKSAMHETSBERÄTTELSE	1
FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE	28
RESULTATRÄKNINGAR	36
BALANSRÄKNINGAR	37
KASSAFLÖDESANALYSER	39
NOTER	40
UNDERSKRIFTER	45

Verksamhetsberättelse Opera, Dans, Musik & Vita Kuben

Norrlandsoperans (nedan kallad NO) konstnärliga verksamhet har i många avseenden varit framgångsrik och utvecklats under året. Trots den omfattande omorganisationen har verksamheterna både presterat och levererat ett starkt program i hela regionen. Ökade besöksiffror och positiv feedback från publiken och media bekräftar detta. Nedan presenteras kortfattat det övergripande konstnärliga programstrategiska utvecklingsarbetet under året samt verksamhetsgemensamma samarbeten/samarbetspartners.

Övergripande programstrategi - Norrlandsoperan levererar hög kvalitet genom ett brett programutbud med utmaning & bekräftelse som ledord

NOs programstrategi springer ur ägardirektiven, den regionala kulturplanen samt verksamhetens visions- och strategidokument. I de konstnärliga målformuleringarna framgår prioriteringar och inriktning för samtliga verksamhetsgrenar: Opera, dans, musik, konst - Norrlandsoperan är en spelplats för nya uttryck i Västerbotten. Likaväl fungerar Norrlandsoperans produktioner och samarbetsprojekt som ambassadörer till scenkonst av hög kvalitet på internationella arenor. Programverksamheten bedrivs utifrån värdeorden - *hög kvalitet, med utmaning och bekräftelse* för publiken. Alla produktioner och projekt granskas med perspektiv på tillgänglighet, jämlikhet och hållbarhet. Det innebär även att programutbudet ska återspegla den kulturella mångfalden i regionen.

För ett varierat programutbud med såväl underhållande, lättillgängliga som utmanande mer konceptuella format av hög kvalitet samarbetar NO med både svenska och internationella konstnärer. NO presenterar gästspel och egna eller samproducerade produktioner, antingen i egen regi eller tillsammans med andra aktörer runt om i Sverige, Europa och världen. Många produktioner förhöjs med samarbeten och/eller pedagogiska kringaktiviteter som t ex introduktioner, publiksamtal och workshops eller genom externa samarbeten där man fördjupar sig med experter i en särskild tematik. Arbetet för att öka *tillgängligheten* och bidrar till större *mångfald* både i programutbudet och hos publiken prioriteras.

Prioriterade målgrupper & särskilda perspektiv

NO har under året arbetat med en utvecklingsprocess gällande hur samtliga avdelningar kan utveckla arbetet för att implementera mål, förstärka insatser mot prioriterade målgrupper - särskild barn & unga. Det konstnärliga processarbetet har utvecklats genom nya mötesformer där nya strukturer testas och utmanas. I om styrelsens och ledningens målarbete, där de särskilda perspektiven jämställdhet, mångfald och tillgänglighet är väl integrerade i såväl konstnärliga mål som andra utvecklingsprocesser i verksamheten.

Satsningar för att nå underrepresenterade målgrupper/nya målgrupper, ökat medskapande/besök från identifierat underrepresenterade målgrupper, evenemang som speglar kulturell mångfald har fortsatt utvecklas. Så även arbetet med att förlägga aktiviteter på underrepresenterade/nya platser i Västerbotten.

En ny modell för systematisk utvärdering, uppföljning och revidering av verksamheten har också tagits fram. Arbetet förväntas tydliggöra och lyfta upp var verksamheterna kan utveckla, revidera och rikta insatser ytterligare för att säkerställa att insatserna når ut på bästa sätt.

Under respektive konstnärligt verksamhetsområde presenteras exempel på föreställningar och insatser. Under rubriken Norrlandsoperan i siffror presenteras statistik och jämförelser.

Verksamhetsövergripande samarbeten

Under respektive verksamhetsområde beskrivs de regionala, nationella och internationella nätverken, samarbeten och uppdragen samt exempel på föreställningar och insatser. NO har under året samarbetat med över 300 organisationer/institutioner.

Regional utveckling & Årets Kulturkommun Sorsele

NO har under året fortsatt utveckla samarbeten och gemensamma strukturer med övriga regionala kulturinstitutioner och fria kulturutövare i samtliga kommuner i Västerbotten. NO har vidareutvecklat samarbeten för att bidra till ett rikt kulturutbud och för att säkerställa förutsättningar att komma ut i länet med verksamheterna med produktioner och turnéer.

Starka nätverk och kontinuerliga samarbeten är en förutsättning för NOs arbete i regionen. Samarbetspartner finns bland kommuner, fritidsgårdar, musik- och dansskolor, skolor, studieförbund, andra scener, andra kulturkonsulenter, föreningar och lokala eldsjälar.

Arbetet med Årets Kulturkommun i Sorsele har utvecklats framgångsrikt och samarbeten har resulterat i föreställningar, pedagogiska insatser som workshops och arrangörsutbildning, med starkt fokus på den prioriterade målgruppen barn och unga.

NMD

Samarbetet med NMD under året ledde bl.a. till att NO under våren turnerade med Orfeo & Eurydike med 7 föreställningar. 12 publikbussar med stöd av NMD. Totalt bidrog NMD med 3.220 tkr i turnéstöd och publikbussar under 2018. Det statliga bidraget via NMD möjliggör det höga kvalitet inom opera som NO är känd för i hela Sverige.

Norrlandsoperans Vänner

Norrlandsoperans Vänner är en intresseförening och mötesplats för människor med stort intresse för musik, opera och dans. Föreningens målsättning är att bidra till Norrlandsoperans förankring i Svenskt kulturliv samt att bredda och sprida kunskap om de konstformer som ryms inom NOs väggar. Under året har NO och Norrlandsoperans Vänner initierat till och tittat på fördjupade samarbeten och möjligheter.

Norrlandsoperans vänner delar också årligen ut ett stipendium. 2018 års stipendiat är Annsofi Nyberg som hyllas för sitt gedigna och kvalitativa engagemang och livsverk som kostymtecknare.

Elektra

I oktober, efter flera år utan restaurangverksamhet öppnade Elektra portarna i NO's väggar. Att få en restaurang i huset bidrar till en bättre helhetsupplevelse och möjliggör helt nya former av samverkan i konstnärliga projekt och nya möjligheter att bruka de offentliga ytorna. NOs personal har haft stort inflytande i restaurangens konceptutveckling, etablering och lansering. I konceptet "The scene behind the scenes" ingår att foajén, bistro, baren och matsalen gestaltas med rekvisita från Norrlandsoperans föreställningar och befinner sig i kontinuerlig förnyelse - precis som husets konstnärlig verksamhet. Detta leder till igenkänning hos besökarna och uppmuntra till samtal kring scenkonsten även långt efter produktioner har försvunnit från spelprogrammet. Allt i syfte att bygga ett långsiktigt hållbart samarbete som berikar publikens upplevelse och tillgängliggör verksamheten för såväl ny publik och får

befintlig att besöka oss oftare och få en ännu bredare upplevelse. Det konstnärliga samarbetet mellan NO och Elektra kommer fortsätta utvecklas under 2019.

Kvalitetsförstärkande insatser

Kvalitetsstärkande, utbildnings- och utvecklingsinsatser inom det konstnärliga området har under året berikat NOs verksamhet. Satsningar sker utifrån respektive konstnärlig avdelnings behov, prioriteringar och företagets ekonomiska förutsättningar. Specifika insatser har omfattat satsningar inom produktioner, studieresor, nätverksträffar, workshops, festivaler, konferenser, utbildningar, kurser, föreläsningar, konvent, fortbildningsstudier, grupputvecklingsinsatser och studiebesök.

Operaavdelningen

Uppdrag & programläggning

Våren 2018, med premiär den 8 mars gjordes *Orfeo & Euridice* av Christoph Willibald Gluck. Det gavs 8 föreställningar i Umeå och en turné med 7 föreställningar inom NMD-området i april. Hösten 2018, med premiär den 6 oktober gavs *La Traviata* av Giuseppe Verdi. Verket spelades 12 under föreställningar. Under Traviataperioden gjordes även två föreställningar av *Sing-along Opera* tillsammans med symfoniorkestern och barnkören. Piteå Kammaropera gästspelade på NO den 2 och 3 oktober med barnoperan *Den långa långa resan* av Johan Ramström och Sigrid Herraut.

NOs operaverksamhet har under 2018 haft 9652 besökare och 2980 besökare på pedagogiska insatser/aktiviteter i Västerbotten, Norrland och internationellt.

Produktioner/projekt

Under kalenderåret 2018 har operaavdelningen genomfört två operaproduktioner: Under våren gjordes *Orfeo & Euridice* av Christoph Willibald Gluck och under hösten gjordes *La Traviata* av Giuseppe Verdi. Vårens opera spelades både på NOs stora scen och gick även på turné till Östersund, Härnösand och Sundsvall inom turnénätverket NMD. Under sommaren deltog *Orfeo & Euridice* i Armel Opera festival i Budapest enligt ovan.

Under *La Traviata*produktionen så gjordes även två föreställningar av Sing-along opera där NOs symfoniorkester tillsammans med vår barnkör möter elever från årskurs 3-5 från skolor i och utanför Umeå.

Nya målgrupper som prioriterats har varit studenter från designhögskolan, konsthögskolan, Humfak, SFI, Folkets Bio och Liljanskolan.

NOs kör har haft ett intensivt år där man medverkat i både *Orfeo & Euridice* och *La Traviata* samt tillsammans med symfoniorkestern och solister framfört Händels *Messias*. Kören har under året bestått av 51 sångare varav 30 kvinnor. Åldersspannet i kören är 23-75 år. Kören har även haft två workshops kopplade till sceniska produktioner. Att särskilt nämna är att kören uppmärksammats i mycket positiva ordalag i flera recensioner både lokalt som rikspress och radio/TV.

NOs barnkör har medverkat i två konsertproduktioner med symfoniorkestern; Opera Sing-along där kören sjöng ur Mozarts *Trollflöjten* samt vid en orkesterproduktion där kören sjöng *Folk Songs of the Four Seasons* av Ralph Vaughan Williams.

Lokalt, regionalt, nationellt & internationellt samarbete/samverkan

NOs operaturnéverksamhet bygger på nära samarbeten med lokala arrangörer, som Scen Sundsvall, Härnösand Musiksällskap och Östersunds Teaterförening. I Härnösand samarbetar NO även med Norrdans för att få en fördjupad, lokal förankrad

marknadsföring. Tack vare de lokala arrangörernas insatser samt ekonomiskt stöd genom nätverket NMD kan vi göra det möjligt för fler personer i Norra Sverige att få uppleva en fullstor operaföreställning även utanför Umeå.

NO fick under året samarbeta med Armel Opera Festival i Budapest där *Orfeo & Euridice* deltog i finalen. Föreställningen livestreamades av europeiska ARTE Concert.

Andra viktiga samarbeten har förts med Kungliga Musikhögskolan i Stockholm där vi bl.a. tagit emot två dirigentstudenter för praktik, Magnus Larsson i *La Traviata* och Katleen Weverbergh i *Orfeo & Euridice*.

Ett återkommande samarbete som är av stor betydelse för NO är samarbetet med Sveriges Radio. *La Traviata* sändes i *Opera i P2* lördag den 13 oktober och detta gjorde att produktionen nådde ut till alla de som inte hade möjlighet att uppleva föreställningen på plats.

Förutom de egenproducerade operorna så har NO även samarbetat med Piteå Kammaropera enligt ovan med *Den långa långa resan*.

Barn & Unga

Ett av NOs konstnärliga mål är tillgängliggöra scenkonst för barn och unga, särskilt verksamhet som stimulerar eget skapande.

Operaavdelningen gör med jämna mellanrum operaproduktioner som speciellt riktar sig till barn och unga. Sedan 2013 har NO en egen barnkör. 2018 består barnkören av 32 barn i åldrarna 8-18 år som regelbundet repeterar under ledning av sin egen kormästare. Barnkören har medverkat vid två konsertproduktioner tillsammans med symfoniorkestern under 2018.

Operaskolan är ett annat årligt återkommande projekt där gymnasieelever får lära sig mer om opera. Operaskolan omfattar lärarträffar med metodarbete, studiebesök, guidade rundturer på ateljéer och verkstäder, besök i skolor, regielever som får följa regissörens arbete, repetitionsbesök, föreställningsbesök och efterarbete.

NO har även under året genomfört Sing-along Operakonsert där Norrlandsoperans symfoniorkester tillsammans med vår barnkör och våra båda kormästare sjungit och musicerat tillsammans med elever i årskurserna 3-5 från skolor i och utanför Umeå.

Pedagogiska insatser/publikarbete

Varje operaföreställning föregås av en introduktion före föreställningsstart. Andra pedagogiska satsningar som bör lyftas är, regielever som får följa en regissör under ett antal repetitionsbesök och en stor öppenhet och engagemang för att möjliggöra för skolelever att få träffa andra yrkesgrupper på NO utifrån sina intressen. Ett återkommande inslag är NOs *Operaskola* som genomförs i nära samarbete med gymnasielärare. Operaskolan består av flera delar: Gemensamt bakgrunds- och metodarbete med operaproducent och lärarna, elevernas studiebesök på operan där de får träffa olika yrkesgrupper från ateljéer och verkstäder, besök från delar av konstnärliga teamet i skolorna, samt ett antal besök på repetitionerna för att få se föreställningen växa fram.

NO har under året haft samarbete med SFI där arbete med text samt repetitionsbesök varit i fokus.

Tillsammans med Norrlandsoperans vänner har NO inför spelperioderna haft offentliga öppna samtal med konstnärliga team och solister. NO har uppträtt på Kultur på Campus inför studenter och lärare vid Umeå Universitet. Nytt för året är Opera Backstage där besökarna bjudits på en fördjupad introduktion till operan. Man har fått träffa dirigent, regissör i fördjupade samtal om verket och tolkningen och förutom det fått se en repetition.

Särskilda satsningar

Under sommaren deltog NOs *Orfeo & Euridice* som finalist i kategorierna *Best opera* och *Best singer* Jeanne Gerard (Amore) under Armel Opera Festival i Budapest.

Föreställningen, som spelades för fullsatt hus, livestreamades av europeiska ARTE Concert och låg sedan tillgänglig på webben i sex månader.

Uppsättningen som i NOs föreställning kretsar kring en kärleksrelation mellan två kvinnor kändes extra viktig att spela i Budapest, inte minst i perspektivet av att Nationaloperan i Ungern tidigare under året såg sig tvungna att stoppa en föreställning som anses innehålla "gay-propaganda".

Samverkansprojekt mellan avdelningarna

Samverkan mellan avdelningarna har avspeglats i ett antal produktioner, de båda operaproduktionerna där operaavdelningen samarbetat med symfoniorkestern och den tekniska avdelningen. De båda körerna har medverkat i flera av symfoniorkesterns konserter enligt vad som ovan nämnts. Susanna Levonen har tillsammans med symfoniorkestern åter tagit med barn från årskurs 2-5 på en spännande resa i orkesterns värld i produktionen Susannas Guide till orkestern. Hon sjöng förutom huvudrollen som Orfeo och Flora Bervoix/Anina i *La Traviata* även altpartiet i Händels *Messias*. Operaavdelningens pianist Jonas Olsson gjorde den 24 november ett bejublat framträdande under MADE där han framförde JS Bachs monumentala *Goldbergvariationer* som hyllades av pressen.

Dans & Dans i Västerbotten

Uppdrag & programläggning Dans

Dansverksamheten lever upp till NOs vision – att vara en spelplats för nya uttryck, där den samtida dansen presenteras och utvecklas i stor bredd och variation.

Dansens verksamhet följer sitt uppdrag enligt ägardirektiv, Västerbottens läns kulturplan 2016-19 och NOs verksamhetsuppdrag.

NOs dansverksamhet bedrivs av Dansavdelningen med huvudfokus på presentation av nyproduktion och Dans i Västerbotten som konsulentverksamhet med huvudfokus på främjandeuppdrag för barn och unga, utövare och arrangörer.

I Sorsele, Årets kulturkommun satsade både DiV och Dansavdelningen extra på barn och ungdomsaktiviteter.

NOs dansverksamhet har under 2018 presenterat 101 föreställningar med 7.669 besökare och därutöver tog 2.772 besökare del av pedagogiska och andra aktiviteter främst i Västerbotten. Dessutom kunde människor i Sverige men även på andra spelplatser i Europa och andra världsdelar avnjuta dansupplevelser som NO varit delaktig i som samproducent eller samarbetspartner.

Program & danskunskapande verksamhet

Dansen är en konstform som kontinuerligt arbetar med nytänkande och nyskapande verk, ofta i genreöverskridande projekt. Dansverksamheten och programläggningen för dansprogrammet bedrivs utifrån värdeorden hög kvalitet, med utmaning och bekräftelse för publiken. Alla produktioner och projekt granskas med perspektiv på tillgänglighet, jämlikhet och hållbarhet. Det innebär även att programutbudet ska återspegla den kulturella mångfalden i regionen.

För att säkerställa ett brett programutbud med såväl underhållande, lätt tillgängliga som utmanande smalare format med hög kvalitet samarbetar dansavdelningen med både svenska och internationella danskonstnärer, ofta under flera år. NO presenterar gästspel och egna eller samproducerade produktioner, antingen i egen regi eller tillsammans med andra aktörer runt om i Sverige, Europa och världen. Alla produktioner förhöjs med samarbeten och/eller danskunskapande insatser som t ex introduktioner, publiksamtal och workshops eller genom externa samarbeten där vi fördjupar oss med experter i en särskild tematik. Arbetet för att öka tillgängligheten och bidrar till större mångfald både i programutbudet och hos publiken ligger oss särskilt nära hjärtat - produktionsexempel som *Caught in the Middle*, *Kanyar* och *Displacement* är goda exempel på detta. Lika angeläget är det att väcka nyfikenhet och glädje för performancekonsten. En konstform som inte alls behöver vara smal och svårtillgänglig som festivalhelgen *Rum för performance* i samarbete med Bildmuseet och Vita Kuben visade.

Samproduktioner & residens

Samproduktioner och residens är en viktig del av NOs verksamhet. Här stödjer NO svenska och internationella danskonstnärer med antingen finansiering eller ofta också med tillgång till scen, repetitionstid, scenteknik, scentekniker, producent, marknadsavdelning och så vidare. NO samproducerar brett och i olika grenar av den samtida dansen. På detta sätt stödjer NO inte enbart enskilda danskonstnärer utan också danskonstens utveckling i stort.

Produktioner samproducerade av NO 2016, 2017 och 2018 spelas fortfarande runt om i Sverige, Europa och världen och många av dessa hade inte varit möjliga att genomföra utan vårt samproduktionsstöd, samtidigt bär dessa danskonstnärer NOs goda rykte med sig.

Samproduktioner

Bacchae (Marlene Freitas), *Kanyar* (Soul City/Didier Boutiana), *Caught in the Middle* (KAGE/Kate Denborough), *SLICK* (Sofia Södergård), *7IBodies IDance* (Daniel Mariblanca), *Boken* (Gunilla Heilborn), *Bolo Bolo* (YoungSoon Cho Jaquet), *The Quiet* (Jefta van Dinter) och *Solitär*, (Anna Öberg)

Residens

Kanyar (Soul City/Didier Boutiana), *Caught in the Middle* (KAGE/Kate Denborough), *SLICK* (Sofia Södergård), *7IBodies IDance* (Daniel Mariblanca), *Bolo Bolo* (YoungSoon Cho Jaquet), *The Quiet* (Jefta van Dinter).

Barn & Unga

Barn och unga är verksamhetens viktigaste målgrupp, vilket bland annat manifesteras i särskilda satsningar som URBAN NORTH, egna produktioner, stor fokus på stöd för unga utövare och en välförankrad turnéverksamhet riktad mot en ung publik i länet. NO vill uppmuntra barn och unga till eget deltagande genom ett stort utbud av medskapande aktiviteter.

I november satsade NO, tillsammans med Dans i Västerbotten, särskilt på produktionen av den internationella barnföreställningen BOLO BOLO av och med YoungSoon Cho Jaquet, uppvuxen i Sydkorea, numer bosatt i Schweiz. Under nästan en månads tid repeterades och spelades föreställningen, vars scenografi bestod av bland annat 500 kg salt, i Umeå, Skellefteå och Sorsele för barn från 5 år. Under residensperioden samarbetade vi också med Bildmuseet, som presenterade YoungSoons performance *Eternal Steps*, och där NO även samarrangerade fyra workshops för barn och familjer under höstovet.

I samband med Dans i Västerbottens länsturnéer för barn och unga gav dansavdelningen på Norrlandsoperan ett flertal offentliga föreställningar på våra scener under året, *Gräs* av Clarie Parson, *Monster* av ÖFA-kollektivet och *Håll i hatten* av CeliDance.

Ett av dansavdelningens största projekt och en särskild satsning är URBAN NORTH där barn och unga är vår viktigaste målgrupp. URBAN NORTH presenteras i sin helhet längre ner i denna verksamhetsberättelse.

Lokalt, Regionalt, nationellt & internationellt samarbete/samverkan

NOs Dansavdelning arbetar i nära samverkan med Dans i Västerbotten (DIV). Vi presenterar barnföreställningar som DIV har på turné i Umeå, vi samproducerar och stöttar regionala danskonstnärer på olika sätt och vi samarbetar kontinuerligt kring workshops och kompetenshöjande verksamhet kring dans.

Samarbeten sker även med övriga avdelningar på Norrlandsoperan. Regelbundna dansföreställningar med orkestern och samverkan med musikavdelningen på andra sätt, tex genom MADE är några exempel. Samverkan med Vita Kuben innebar framförallt under året performancehelgen *Rum för performance*.

Norrlandsoperans dansavdelning samarbetar regelbundet med Umeå Teaterförening och presenterar 3-4 föreställningar tillsammans med dem under ett spelår. *Displacement*, *Dance for me*, *Jessica and Me* och *Drone* är årets föreställningar.

Nationellt - NO Dans är del av Dansnät Sverige (DNS), ett turnénätverk för samtida dans som även driver frågor kring utveckling av svensk dansbransch och samproducerar nya

verk med Sverigebaserade koreografer. Genom DNS presenterades ett flertal föreställningar under 2018: *Displacement*, *Sweat Baby Sweat*, *Dance for Me*, *Jessica and Me* samt *People What People?* NO är en av Dansnät Sveriges parter som samproducerar Anna Öbergs nya folkdansproduktion *Solitär*, med premiär under hösten 2019.

Internationellt - Dansavdelningen samarbetar även med EDN – European Dancehouse Network och IETM – Independent European Theatre Meeting, ISPA - International Society for Performing Arts, m.fl. Dansavdelningen är vidare partner i nätverket Keöja, ett nordiskt-baltiskt och delvis även europeiskt nätverk för verksamma inom dansområdet.

Publikarbete

NOs dansavdelning jobbar aktivt med publikarbete och danskunskap genom insatser för publik i olika upplägg.

NO ger som regel introduktioner inför varje föreställning, för att ge publiken nycklar till förståelse, men också mer bakgrund och information om vilka koreograferna och dansarna är. Ofta erbjuder vi dessutom publiksamtal efter föreställningar. Dessa samtal möjliggör personlig kontakt mellan publiken och koreografer och/eller dansare. I mars arrangerade NO även ett samtal på Umeå Universitet inför föreställningen *Displacement*, där samarbetspartner var Utrikespolitiska föreningen.

Vid varje säsongstart i höst och vår bjuds publiken in till *Dansmingel* där NO presenterar hela terminens dansprogram.

NOs gästande koreografer och dansare arbetar ofta med ovana eller vana dansare i olika *workshopsformat* – ofta i samarbete med Dans i Västerbotten. Det kan röra sig om danselever från estetlinjer på gymnasiet, Myllan-workshops för unga amatördansare, skolelever, barn och seniorer. Ibland har vi en helt dansovan publik som workshopsdeltagare, så var till exempel fallet med Sofia Södergårds workshop i drag king, som ägde rum i april, där målgruppen var seniorer.

Under 2018 testades också ett nytt format av publikarbete; *Dansbaren*. I samarbete med olika lokala aktörer kommer vi att i Elektras Bistro öppna upp för gratis prova-på av olika dansstilar, föreläsningar, öppna dansgolv, dansfilmer etc. Förhoppningen var att nå en publik som har intresse av dans på en annan nivå än som publik (personer som tex sällskapsdansar som hobby) och som vi i förlängningen kan locka till våra föreställningar.

Dansproduktioner & projekt 2018

I texten nedan presenteras några exempel hur NO arbetat med särskilda insatser och målgruppsarbete i samband med vissa av våra gästspel, samproduktioner och andra projekt.

Dansvåren inleddes med en av de internationellt mest hyllade koreografer - Marlene Freitas från KapVerdena. Hennes *Bacchae – Prelude to a Purge* var en av de stora produktioner Norrlandsoperan samproducerade under 2017. Sammanlagt 13 personer, dansare och musiker, inledde dansåret med en modern och humoristisk tolkning av Euripides *Baccanterna*.

I februari presenterades ytterligare en samproduktion, *Kanyar*, av och med koreografen och dansaren Didier Boutiana. Boutiana kommer från den franska provinsen La Réunion, beläget öster om Madagaskar. *Kanyar* övertygade som en stark soloföreställning där utanförskap var temat. I samband med föreställningen arbetade vi med olika publikgrupper, båda i workshop- och samtalsformat.

Caught in the Middle, även den en av NOs internationella samproduktioner, lade fokus på samiska och aboriginestraditioner och invigde samiska veckan. Detta var också världspremiären på denna samisk-norsk-svensk-australiensiska produktion. Inför *Caught in the Middle* samarbetade vi med samiska föreningen i Umeå för att nå en bredare publik, och vi arrangerade även samtal i samband med de två föreställningar NO presenterade. Även *Displacement* av koreograf Mithkal Alzghair från Syrien gav flera tillfällen för möten med nya publikgrupper. Alzghair lever i exil i Frankrike och föreställningen var en berättelse om tradition och kultur som plötsligt inte längre tillhör dig. I samband med *Displacement* arrangerade vi ett samtal på Umeå Universitet i samarbete med Utrikespolitiska föreningen på UMU.

NO presenterade ytterligare en egen produktion och premiär med Sofia Södergård som här gav sin debut som koreograf med föreställningen *SLICK*. *SLICK* är en föreställning med Södergårds alter ego och drag king Carl Qunt som huvudperson, en humoristisk och tänkvärd produktion där stereotypa könsroller står i fokus. Under sin vistelse i Umeå gav Södergård också en workshop i just drag king-teknik, där målgruppen var seniorer.

Daniel Mariblanca arbetade i residens på NO och gav ett offentligt smakprov från *7Bodies IDance* med efterföljande samtal, en produktion som lyfter transpersoners skilda historier och liv.

Hösten avslutades med Gunilla Heilborns lecture performance *Boken*, som också fick samproduktionsstöd av NO.

Ett viktigt återkommande samarbete för den svenska dansen och ett nöje för publiken är NOs regelbundna presentation av Norrdans som 2018 gästade oss med *Alfhild Agrells Arv* - ett färgstarkt trippelprogram.

Under MADE gästades NO av Eisa Jocson från Filippinerna med *HOST*, en föreställning om filippinska kvinnors liv och förhållanden i underhållningsbranschen i Japan. På MADE uppträdde också brasilianska Christina Moura med *Like an Idiot*, en föreställning om det hårda livet som svart kvinna i Brasilien.

Särskilda satsningar

Rum för performance

Bildmuseet och Vita Kuben startade redan 2016 ett samarbete kring den samtida performancekonsten med lokala såväl som nationella och internationella artister och konstnärer. 2018 blev dansavdelningen tillfrågad om att vara med och arrangera årets upplaga av den populära konsthelgen, då samtida dans ofta har en mer performativ karaktär och de två genrerna är benägna att flyta in i varandra. Årets program presenterades under helgen 7-9 september, på Bildmuseet och på Norrlandsoperans scener, samt i Vita Kuben. Temat var *skiften* och syftade till att undersöka gränslandet mellan olika verkligheter, mellan djur och människa, mellan teknik och IRL, mellan dröm och konst.

Samarbetet och projektet var väldigt lyckat. Bildmuseet hade en särskilt fokus på elever från Konsthögskolan i Umeå, men även svenska och internationella akter som tog plats inne på Bildmuseet, längs älven och utanför museets byggnader. Dansavdelningen presenterade en akt på Bildmuseet under lördagen, *Dry Fish* av YoungSoon Cho Jaquet. *Dry Fish* är ett verk som tar oss på en resa tillbaka till konstnärens barndom i Sydkorea,

där torkad bläckfisk fungerar som ett sinnligt verktyg för YoungSoon att bygga sin nya kostym som europé av.

Övriga akter som presenterades av dansavdelningen ägde rum inne på Norrlandsoperan. På Studioscenen gav vi *Forecasting* av Barbara Matijević och Giuseppe Chico, en föreställning där dansarens kropp förlängdes med hjälp av en laptop där YouTube-videos hade klippts ihop i olika sekvenser. Under hela lördagskvällen pågick performanceakten *Slow Pixel*, av duon PP+BL, musiker och konstnärer, som arbetade med drygt 100 levande vinbergssnäckor. Akten syftar till att låta publiken sakta ner, att hitta inspiration i den långsamma takt en snigel lever i och att ta del av ett rum fyllt av levande varelser, musik och varandra. På Klacken i vår nya foajé presenterade Sindri Runudde och Julia Giertz *Blå Kongo*, en musikinstallation gjord för att dansa fram ljud. Installationen är tänkt att ge även personer med nedsatt syn möjlighet att uppleva kroppars rörelser, genom ljud istället för genom syn.

Rum för performance var gratis för publiken, på Bildmuseet såväl som hos oss på Norrlandsoperan. Våra performanceakter var välbesökta och fullsatta och vi hade en publik som sträckte sig över barn, ungdomar, vuxna och seniorer. Samarbetet med Bildmuseet fortsätter och nästa Rum för performance kommer att äga rum 2020.

URBAN NORTH

URBAN NORTH är ett treårigt regionalt utvecklingsprojekt med stöd av Kulturrådet och Region Västerbotten. Projektet är nu inne i sitt första år av tre med detta nya stöd, men URBAN NORTH har genomförts i olika format sedan 2015. Projektet är en stor satsning på urban kultur med fokus på dans. Till skillnad mot tidigare år sker aktiviteter inom URBAN NORTH nu under hela året och på olika platser i Västerbotten. 2018 var året där konceptet med slog genom hos både publik och deltagare - en succé som inspirerad flera unga att delta i flera aktiviteter än tidigare år.

URBAN NORTHs huvudfokus är att möjliggöra för unga utövares eget skapande samt att bygga platser där dessa personer kan mötas. I ett led att åstadkomma detta utlyser vi arrangörstipendier, residensplatser, anordnar workshops, battles och samtal. Utöver det är URBAN NORTH en kvalitetshöjande insats för Norrlandsoperans utveckling där vår reguljära publik utmanas med en annan typ av danskultur.

Aktivitetserna inom URBAN NORTH är i huvudsak riktade till barn och unga, men attraherade besökare i alla åldrar som mycket engagerad publik. URBAN NORTH 2018 bjöd på workshops, musik och internationella gäster. Dessutom arrangerade vi för andra året i rad ett battle, för såväl rookies (nybörjare) som pro's (professionella). Battlet pågick under två dagar och var både välbesökt och lockade nya publikgrupper. I anslutning till battlet fick publiken även ta del av Saturday Night Show, en kvällsshow med blandade musik- och dansakter.

Största satsningen i samband med URBAN NORTH Battle 2018 var det Sydafrikanska dans-crewet Soweto Skeleton Movers som gästade Norrlandsoperan. Dansarna gav flera workshops i dansstilen Pantsula på högstadieskolor i Umeå och för dansare i Umeå och Skellefteå. De deltog även med en dansakt under Saturday Night Show.

Uppdrag & programläggning Dans i Västerbotten

Dans i Västerbotten är en regional verksamhet med uppgift att stärka danskonstens utveckling inom länet med särskilt fokus på barn och unga. Dans i Västerbotten (DIV) är en del av konsulentverksamheten i länet, som har sitt uppdrag från Region Västerbotten. Enligt kulturplan 2016 – 2019 skall DIV med länets medborgare i fokus:

Den regionala danskonsulentverksamheten ska verka för att dans ska ges större plats i invånarnas vardag, med fokus på barn och unga, öka kunskapen om danskonsten i regionen, vara ett stöd för dem som yrkesmässigt eller på fritiden vill arbeta med och för

danskonsten samt bidra till att stärka dansens ställning. Dans i Västerbotten handlägger även det regionala turnéstödet för dansgrupper enligt gällande riktlinjer.

Under året har DIVs verksamhet omfattat totalt 60 aktiviteter & kringarrangemang med ca 1000 besökare. Samarbeten har bland annat skett med & i följande kommuner och orter: Umeå, Skellefteå, Åsele, Lycksele, Malå, Holmsund, Storuman, Sorsele, Bjurholm, Robertsfors, Dorotea, Vännäs, Nordmaling, Hörnefors, Sävar, Taveljö samt Stockholm, Helsingborg & Luleå.

Placering & samverkan med NO

DIV har unika förutsättningar med sin placering på NO. Samverkan, utbyte och resursplanering möjliggör för DIV att genomföra projekt som annars skulle vara för kostsamma för verksamheten och uppdraget annars. Resurser i form av lokaler, teknik, scener och personell kompetens ökar DIVs chanser att skapa och projektera residens/projekt och föreställningar som kommer Västerbottens invånare tillgodo. Ex under 2018 är Bolo Bolo- Young Soon. Det nära samarbetet med kollegorna på NO Dans möjliggör en mer fruktbar utveckling för dansen i länet. Samarbetet skapar bättre förutsättningar för så väl "hobbydansare" som professionella utövare och tillsammans når vi en bredare publik i länet samt fler barn och ungdomar med våra respektive verksamheter. Fruktbara utbyten sker även med övriga konstnärliga verksamheter på NO.

- Dansare/koreografer som kommer till NO på gästspel eller i residens kan ingå i DIVs verksamhet så som workshops, danskunskapande insatser, nedslag på mindre ort, workshop i skolan eller liknande.
- Dans och DIV stöttar gemensamt dansprojekt som ger ökat stöd för de professionella.
- Dans och DIV samarbetar kring hur vi bäst stöttar Danscentrum Norrs medlemmar
- NO Dans och DIV samarbetar kring större projekt så som Urban North, MADE festivalen, dansens dag, samarbeten mellan NO och Universitetet & Årets kulturkommun.
- Lokaler på NO finns till förfogande för DIVs föreställningar, turnéer och workshops för unga & andra tänkbara event där teknik behövs i hela länet.
- Kommunikations och säljavdelningen arbete på NO innefattar även DIVs uppdrag.
- Tillsammans med kollegor på NO som också har ett länsuppdrag kan DIV samarbeta med frågor som rör arrangörskap och delaktighet.

För att bygga upp ett starkt arrangörsnätverk behöver danskonsulenterna vara på plats och i kontakt med tjänstemän och lokala eldsjälar i länet. Ansökningar och handläggning pågår under hela året. Ofta i samarbete med föreningar, studieförbund & regionala danskonstnärer.

Regional, nationell & internationell samverkan

DIVs grunduppdrag är regionalt och nätverk är en förutsättning för verksamheten. Genom detta sker omvärldsbevakning, informationsutbyte, redovisning, planering och strategiskt utvecklingsarbete etc. Samarbeten sker löpande under året. Med kommuner, fritidsgårdar, dansskolor, konferenser, skolor, studieförbund, BUNKG, andra scener, andra konsulenter regionalt och rikstäckande, kulturdagar, föreningar och evenemang.

- Ekonomiskt stöd till arrangörer som presenterar dans för barn eller vuxenpublik.
- Årets kulturkommun
- Dans på distans & Dansträning i inlandet

- Workshop och fortbildning med DC-Norr, länets dansskolor & gymnasieskolor (dans)
- Koreografitävling Skapa dans.
- Ibland är det projekt som pågår under ett helt år eller längre, ibland med kortare framförhållning.

Dansavdelningen och Dans i Västerbotten satsar på och prioriterar kontinuerlig omvärldsbevakning och danskunskapande insatser för producenter, danskonsulent och danschef genom besök av föreställningar, festivaler (tex Spring Forward, Ice Hot), konferenser (tex Folk och Kultur, Danskonferens) och nätverksmöten nationell (Dansnät Sverige, SRD) och internationell (kedja, EDN). Inom det nationella turnénätverk Dansnät Sverige prioriteras danskunskapande insatser båda för dansproducenter och marknadsförare där det ordnas två gånger per år kommunikatörsträffar med fokus på publikarbete samt en teknikerträff per år för NOs tekniker med fokus på teknikutveckling och danskunskapande. Danskonsulenten får dessutom under nätverksmöten med SRD där Sveriges danskonsulenter möts två gånger per år inspiration för nya samarbeten.

Pedagogiska insatser & publikarbete

Arbete pågår under hela året för att planera alla olika workshops för alla åldersgrupper. Ibland via skolans verksamhet. Under 2018 genomfördes en satsning på en ny målgrupp - Dans för Parkinson. Under året blev detta en permanent verksamhet via samarbete med Balletakademien Umeå samt start-up i Skellefteå.

Särskilda satsningar

2018 var första året med satsningen Årets kulturkommun - Sorsele. Under året har DIV haft fokus på dansundervisning i Sorsele. Både via *Dans på Distans* och inom projektet *Dans i inlandet* med föreningen Jamojamo. DIV har också samarbetat med organisationen Vän i Umeå och Kultur för seniorer (Umeå kommun) för att driva det konstnärliga communityprojektet *När vi dansar*. Ett dansprojekt med fokus på integration och medborgerligt medskapande.

Produktioner/projekt

Planering och genomförande av föreställningar för barn och unga under deras skoltid och på sin lokala ort sker i samarbete med lokala arrangörer. Föreställningarna når ut till ca 2500–3000 skolbarn per år (3år-15år). Under våren 18 spelades vår första dansföreställning för riktigt små barn 1-15 månader; *Under- Nomo daco*. En taktil och upplevelsebaserad föreställning för en målgrupp vi inte nått innan. Under hösten 18 turnerade den lokalproducerade föreställningen *Håll i hatten* (3-5år) med bejublat resultat. Genom stöd till produktion skapades även dansföreställningen *Souvenir*- Emelie Boman för målgruppen vuxna/äldre för mindre spelplatser. Föreställningen spelades på Ålderdomshem i länet. Totalt har DIV genomfört 53st föreställningar varav 21st utanför Umeå tätort. Totalt antal besökare 3479.

Musikavdelningen

Uppdrag & programläggning

Musikavdelningen vid NO arbetar för att producera och tillgängliggöra musikaliska upplevelser av högsta kvalitet i Umeå och hela Västerbotten. Vår repertoar och våra artister speglar både vår samtid och det rika konsthistoriska arv som vi förvaltar. De heltidsanställda musikerna i NOs Symfoniorkester framträder som fulltalig symfoniorkester cirka 25 gånger per år, både på NO och ute i Västerbotten. Symfoniorkestern är NOs största heltidsanställda personalgrupp, och är vid sidan av Gävle Symfoniorkester den enda fullstora symfoniorkestern i Norrland. Genom symfoniorkesterns existens och verksamhet förvaltas och förnyas en konstyttring som är en vital och självklar del av den västerländska musiktraditionen. Symfoniorkestern möjliggör även fullstora opera- och dansproduktioner, samt verkar som en viktig del i att levandegöra och upprätthålla en relevans och ett intresse för klassisk musik och orkesterinstrument i samhället. Musikerna turnerar även i mindre konstellationer, samt medverkar under operaproduktioner både i Umeå och övriga Norrland. Vidare producerar och organiserar musikavdelningen samarbeten med frilansande artister och musiker, amatörer, ungdomar och barn.

Musikavdelningen samarbetar regelbundet med amatörlivet, föreningslivet, universitet, kyrkan, barn, ungdomar med flera grupper. Vi arbetar aktivt för att stärka kulturlivet i vårt samhälle i alla former och på alla nivåer, och våra dörrar står alltid på vid gavel för den som intresserar sig för kultur eller konst i någon form.

Verksamhet riktad till barn och ungdomar är särskilt prioriterad. Varje säsong skapar NO nya produktioner för barn och unga, antingen med egna resurser eller i samverkan i form av gästspel av starka och medryckande produktioner. Särskilt viktig är ungdomarnas eget deltagande och medskapande. NO har därför flera produktioner per säsong där barn och unga bjuds att spela tillsammans med orkestern eller på annat sätt uppmuntras till att vara delaktiga i skapande och utövandet av musik.

I NOs produktioner strävar vi efter att uttrycka alla de olika kulturyttringar som vi möter i vår samtid, och representera alla de människor som lever och verkar i Umeå, Västerbotten och Sverige idag. NO vill ge en musikupplevelse som fördjupar vår förståelse för vad det innebär att vara människa idag, och som skänker både stimulans, tröst, utmaning och njutning. Musikavdelningen har under året genomfört 187 föreställningar med 10977 besökare samt 30 orkesterföreställningar med 14181 orkesterbesökare, de pedagogiska insatserna har nått ut till drygt 1500 besökare.

Produktioner & projekt

NOs symfoniorkester har konserterat ca 25 gånger för en stor och varierad publik. Orkestern framträder både i Norrlandsoperans konsertsal och gästspelar runt om i Västerbotten, övriga Norrland samt i Stockholm och Göteborg enligt ovan. Orkestern ger också kammarmusikserien Våra musiker i närbild, som har bjudit in till 4 välbesökta och kvalitativa konserter under året.

Spelkvinnor & munspelmän

En egen produktion med bland annat damtrion Långbacka/Willemark/Rydberg; en av landets mest spännande folkmusikgrupper med intensivt och intrikat samspel på dragspel fiol och sång.

Sofie Livebrant band

Med musik som lever sitt eget liv, oberäkneligt och ibland nästan psykedeliskt fångade Sofie Livebrant sin publik på ett magiskt sätt.

Avatarkvartetten

NOs egen stråkkvartett bjöd in till Quizkonsert med kluriga frågor från en specialarrangerad repertoar som spände sig från 1700-talet till nutid. Spelades även för äldreomsorgen.

Duo Magnus & Irina

2017 års vinnare av Kammarmusikförbundets "ung & lovande" visade varför de var förtjänta den utmärkelsen. Spelades också för första gången såväl för äldreboende som skolor.

Sousou & Maher Cissoko

Sousou & Maher är båda sångare och korospelare med resan som mål och de musikaliska och mänskliga mötena som främsta drivkrafter. Hon från Skåne, han från Senegal men tillsammans en komplett enhet med koran som gemensamt språkrör.

Lokalt, regionalt, nationellt & internationellt samarbete/samverkan

Vikten av fungerande lokala och regionala samarbetsstrukturer kan knappast överskattas i Västerbotten och hela Norrland. Länsmusikuppsdraget står inför stora logistiska utmaningar i en region av Region Västerbottens storlek.

Musik-i-Norr verkar på ett framgångsrikt sätt för att sprida kvalitativa musikupplevelser av Norrlands musikinstitutioner på ett kostnadseffektivt och välorganiserat sätt. Genom Musik i Norr-samarbetet får publiken möjlighet att ta del av närliggande orkestrar och ensembler, NOs Symfoniorkester, Norrbotten NEO, Norrbotten Big Band, Nordiska Kammarorkestern och residensverksamheten i Jämtland. MOTILI är ett annat viktigt nätverk av lokala arrangörer som sprider produktioner av fria musikaktörer. Genom MOTILI-slingan når NO på ett beprövat sätt en bred publik i kommunerna i Västerbottens inland.

NOs symfoniorkester genomförde i februari 2018 en historisk turné; det var första gången en turné av detta omfång genomfördes utanför Norrland med vår symfoniorkester. Orkestern gästade två av Sveriges viktigaste konserthus; Konserthuset i Stockholm och Göteborgs konserthus. Genom att programsätta vår hustronsättare Jan Sandströms verk på turnén, så fick denna musik också nationell spridning.

NOs symfoniorkester genomförde också en turné tillsammans med Nordiska kammarorkestern då Mahlers femte symfoni framfördes i alla fyra länen i Norrland. Denna musik är inte möjlig att framföra för en enskild institution, men genom detta samarbete så nådde vi en bred norrländsk publik.

Stravinskys Historien om en soldat, med Stina Ekblad som berättare, var en egen produktion som turnerade i hela Västerbotten och blev en stor succé. Produktionen var redan från början skapad i ett turnévänligt format, framförd av musiker ur NOs symfoniorkester.

Barn & Unga

Musikavdelningen riktar sig till den prioriterade målgruppen Barn och Ungdom både genom stora och nyskapande orkesterproduktioner, gästspel som noga väljs ut från Sveriges digra utbud, samt en rad pedagogiska verksamheter.

Munspelmännen Jouko Kyhälä & Filip Jers spelade en föreställning för skolbarn och ungdomar i alla åldrar inklusive särskola. De uppträdde i ett mycket behändigt och flexibelt format där duon spelade i allt från klassrum till teatersalonger utan teknisk support annat än ett litet ljudsystem som de själva styrde.

Duo Sara & Natalie är Sara Chen, violin och Natalie Gourman, piano gjorde en mycket genomarbetad produktion med klassisk musik för barn. Duon sjunger, dansar och agerar vid sidan av virtuost musicerande i toppklass. Duon gjorde en skolturné i länet och föreställningar i Umeå.

Under Jazzfestivalen i oktober spelades Jazzoo 2. En rolig, spännande och interaktiv föreställning med musiker i världsklass som spelar till animerad djurfilm för barn på 2-100 år. Oddjob spelar jazz för barn på riktigt!

NO presenterade dessutom ett nyskrivet musikdramatiskt verk för barn, Doris drar. Föreställningen är baserad på den hyllade boken av Pija Lindenbaum med samma namn. Musiken är nykomponerad av Monica Dominique och framförs av två av symfoniorkesterns musiker; en tubaist och en slagverkare. Eftersom dessa två instrument inte användes i den pågående operaproduktionen, så utnyttjade man på detta sätt musikavdelningens resurser till max, samtidigt som man skapade ett nytt musikdramatiskt verk för barn, och lät barn komma i kontakt med relativt ovanliga musikinstrument.

Pedagogiska insatser & publikarbete

Inför varje symfonisk konsert och operaföreställning ger Musikchefen en introduktion. Under introduktionen redogörs för repertoaren som publiken ska få höra, men vi talar också med speciellt inbjudna gäster, demonstrerar olika instrument från orkestern, ger musikaliska exempel vid flygeln, och fördjupar det musikaliska samtalet med exempelvis kvällens solist eller dirigent.

NOs musikavdelning har också ett nära samarbete med El Sistema, och arrangerade bland annat en Side-by-side-konsert då barn och unga bjöds in till att spela sittandes bredvid symfoniorkesterns musiker. Dessutom arrangerar NO Samspelsdagarna, där barn och unga spelar tillsammans med musikerna i symfoniorkestern under två dagar.

Efter NOs populära kammarmusikserie "Våra musiker i närbild" bjuds publiken in till samtal med musikerna som har framträtt på konserten. Publiken kan ställa frågor om allt från hur ett visst instrument fungerar till djuplodande konstnärliga utläggningar.

Särskilda satsningar/Festivaler

Årets kurkommun

Årets kulturkommun i Västerbotten 2018/2019, Sorsele, har varit en särskild satsning från musikavdelningens sida där vi särskilt vill lyfta fram symfoniorkesterns första konsert i Sorsele någonsin och "Korans magiska värld" som samlade barnfamiljer i en uppskattad familjeföreställning.

P2 i parken

I augusti 2018 spelades också den oerhört populära konserten P2 i parken i Rådhusparken i Umeå med Norrlandsoperans symfoniorkester och solist. Konserten välkomnades av en stor och blandad publik, varav många inte vanligtvis går på klassiska konserter. Genom att spela gratis på en centralt belägen öppen plats i Umeå så tillgängliggjorde vi klassisk musik framförd på högsta nivå på ett mycket uppskattat sätt.

MADE

Årets MADE-festival som genomfördes helgen 23-24 november var fylld av musik, dans och konst från olika delar av världen.

Utifrån temat "Global Village" levererades konstnärliga inslag och uttryck från olika delar av världen och de olika artisterna levererade verkligen från scenen eller i den form som artisten valde. En form av gemensamt budskap framfördes som bottnar i att vi alla hör samman, vi är beroende av varandra och att konsten och kulturen är viktig för detta. Samtidigt ställdes frågan om man får vara annorlunda och hur den annorlunda betraktas.

Yael & the Mothers fick publiken att stå upp och sjunga med i fredsången "Prayers of the Mothers", Eisa Jocson fick ögonen att tåras av de starka känslor hon ordlöst väckte i dansföreställningen Host, Chuyia Chia fick många att höja på ögonen i hennes performance där använde sig av purjolök vilken hon bearbetar på olika sätt och omformar till ett skydd för kroppen och Jonas Olsson framförde en makalös tolkning av J S Bachs berömda Goldbergvariationer. Filmerna "Nothing Happens" visade på ett annat sätt att berätta historier och ett nytt sätt att uppleva måleri medan i "Yellow Fever" filosoferade Ng'endo Mukii kring afrikanska kvinnors självbild.

"Förklädd gud" av Folkoperan med musiker från Norrlandsoperan som ensemble, Björkstakören, solister från Folkoperan, recitation av Lill Lindfors och Romer som statister förmedlade värme och gemenskap och interfolierade den klassiska sviten av Lars-Erik Larsson med Lelo Nikas känsliga spel på ackordeon. Publiken återkom, Årets MADE-festival var den sista i ordningen för NO.

Umeå Jazzfestival 2018

Umeå Jazzfestival är idag en levande och vital spelplats för konstnärlig utveckling där kärnvärden som tradition, kreativitet, nyfikenhet, tillgänglighet och jämställdhet vägleder.

2018 firade Umeå Jazzfestival femtio år som ledande roll som nationellt och internationellt nav för jazz- och improvisationsmusik. Festivalen kreerade verksamheter riktade till alla: musik för och med de yngsta lyssnarna och musikerna. Exempelvis de femtio IO till 18-åringa musikerna i Umeå Youth Jazz Orchestra och gruppen Oddjobs rosade föreställning Jazzoo 2. Därtill fullsatta konsertlokaler med världsartister som Angelique Kidjo, Dhafer Youssef och Julian Lage.

Bland de enskilda produktionerna som gav särskilt minnesvärda upplevelser kan nämnas violinisten och kompositören Adam Baldych samarbete med vår symfoniorkester. Stycket *Antiphona* framfördes av orkestern, Adam polska kvartett och den syriska sångsolisten Dima Orshonoch. Verkets reflektion över situationen i världen, och inte minst den i Syrien, nådde verkligen ut och berörde den värtalig publiken i Norrlandsoperans konsertsal.

Andra konserter som på olika sätt bidrog till festivalens konstnärliga framgång var franska Thomas de Pourquery and Supersonic, estniska Maria Faust och Kira Skov projekt *In the beginning* och slutligen solokonserterna i JazzLabbet med japanska pianisten Naoko Sakata i spetsen.

På jubileumsfestivalen spelade musiker och grupper som banar väg för nya uttryck och nya möjligheter. Festivalen blev också den mötesplats vi hoppats på, med stora upplevelser, okända favoriter och dessutom chans ta sig en svängom.

Samverkansprojekt mellan avdelningarna

Musikavdelningen har framförallt ett nära samarbete med operaavdelningen. NOs symfoniorkester medverkar i operaavdelningens produktioner, under 2018 Glucks Orfeus och Eurydike och Verdis La Traviata. Då möjlighet ges sker samarbeten också med konstnärlig personal. T ex medverkade operasångerskan Susanna Levonen vid musikavdelningens julkonserter, och pianisten Jonas Olsson vid flertalet orkesterproduktioner och kammarmusikproduktioner.

Konst -Vita Kuben

Uppdrag & programläggning

Målet med Vita Kubens verksamhet är att skapa nya möten och ge plats för konstnärliga uttryck av tillfällig och prövande karaktär samt stödja det lokala konstlivet. Vita Kuben har idag inget regionalt uppdrag.

Under året har Vita Kuben arrangerat 6 utställningar, samt medarrangerat performancefestivalen Rum för Performance och MADE-festivalen. Jesper Norda bjöds in som en av curatorerna och deltog själv med ett verk och bjöd in ytterligare två konstnärer under temat tystnad/brus. Att inom NOs väggar kunna reflektera över detta tema och hur utställningarna i serien relaterade till litteratur, poesi, politik och teckning är både viktigt och nyskapande.

Vita Kuben fyller en viktig roll som ett rum för ljudkonst. Det lokala konstlivet har fått stöd genom möten med kuratorer, konstnärer och föreläsningar. Lokala konstnärer har bjudits in att medverka i utställningar och i Rum för Performance.

Höstens VR-utställning var visserligen exklusiv då den endast kunde upplevas av en person i taget men väldigt viktig rent pedagogiskt då den tånjde på gränserna vad är teckning/film och gav många en stor konstnärlig upplevelse. Även Brigitta Bödenauers installation blev mycket uppskattad och visade på hur teknik och konst kan samverka. 5 av årets 6 utställningar var nyproducerade och flera av de inbjudna konstnärerna fick under året stora stipendier och utmärkelser.

Ett av årets mål har också varit att ta konsten till nya platser och både Roi Vaaras och Valentina Vetturis framträdande under performancefestivalen nyttjade och utforskade vad ljud kan göra i det offentliga rummet.

Utställningar våren

Vårens serie Levels of Silence var curerad av ljudkonstnären Jesper Norda från Göteborg. Han skriver själv om idén bakom utställningarna: *Ordet tystnad verkar på ett sätt vara absolut, tystnad är tystnad. I själva verket är graden av tystnad beroende på hur vi hanterar det brus som hela tiden omger oss: blodomloppet, tinnitus, vinden, elektriska störningar, informationsflödet.* Jesper Norda är utbildad på Musikhögskolan i Göteborg samt Konsthögskolan Valand. Han är idag verksam som konstnär, kompositör/ljud-designer samt som universitetsadjunkt på Högskolan för design och konsthantverk.

26.01 – 2.03 Jesper Norda - Storm State (video, ljud, text)

Med ett helt nytt verk bestående av en video, en ljudinstallation, en textinstallation och en skulptural installation fyllde Jesper Norda Kuben med poesi som skapades av ljudet av fjärilsvingar (vilket man nästan lurades att tro att det var högen av papper i installationen som fladdrade ut i rummet.

09.03 – 13.04 Patrik Bengtsson - In the age of universal deceit (some might say) or in a time that could be described by the title of any New Order album, the Gods / the actors will be lowered to the stage with

help from the stage machinery. (installation, 2016)

Verket består av ett antal videos med politiker som håller tal, samtida såväl som historiska. En odysse genom en världsordning: västerländsk, kolonial, patriarkal. Maktens män talar, men i Bengtssons gestaltning filtreras ljudet av deras röster, deras ord lägger sig i rummet som en mumlande ljudmatta, ett brus.

20.04 – 08.06 Sara Wallgren - installation

Basen för Sara Wallgrens konstnärskap ligger i teckning och ljudkonst med ett starkt fokus på ljud. Hon arbetar ofta med en sorts översättande där till exempel det osynliga ljudet får en kropp genom ett objekt eller ett teckningsverk. I utställningen visades teckningar som var sammankopplade till ett ljudverk som spelades upp i fem geometriska högtalare.

Utställningar hösten

Hösten var curerad av Agnieszka Kubicka-Dzieduszycka som arbetar som curator vid WRO Wroclaw art center samt media art biennalen. Agnieszka hade bara möjlighet att curera den sista utställningen därför curerades det övriga programmet med tanke på övrig verksamhet i huset vad gäller MADE och performancefestivalen.

08.09 – 06.10 Gerd Aurell – Mellan flygfältet och den omkringliggande skogen (teckningsinstallation)

I skogen vid sjön Eggelats i Norrbotten finns ett gammalt flygfält för besprutningsplan. Skogen runt flygfältet sprutades mycket noggrant med hormoslyr fram till 1970-talet. Idag finns knappt några lövträd i skogen, bara björklik i mossan. Teckningen följer gränsen mellan flygfältet och den omkringliggande skogen och dokumenterar allt som ligger där.

Under Rum för Performance tecknade Gerd live i galleriet.

12.10 – 24.11 Michelle & Uri Kranot - Nothing happens (VR-installation)

Nothing happens är på samma gång en film och en upplevelse som ifrågasätter betraktarens roll. Virtual Reality låter besökaren välja perspektiv och bli del av en unik miljö men även delta i ett händelseförlopp. Detta projekt undersöker ett annat sätt att berätta historier och ett nytt sätt att uppleva måleri.

30.11 – 11.01 Birgitta Bödenauer - Stranded

Stranded är en rumslig, kinetisk installation som består av en ljudkomposition som baserats på låga ljudfrekvenser som ligger bortom människans förmåga att höra. Detta tysta lager kan dock upplevas visuellt genom att vibrerande strängar fastsatta i högtalarnas membran lysas upp av uv-ljus och spelar som en rörlig skulptur.

Lokalt, regionalt, nationellt & internationellt samarbete/samverkan

I Umeås lokala laspisgrupp möts representanter från kommunen, Bildmuseet, Museum Anna Nordlander, Konsthögskolan, Verkligheten och Vita Kuben.

2018 bjöds 2 konstnärer från Vietnam och Guatemala in att spendera 3 mån vardera i Umeå. laspisgruppen fungerar också som ett forum för att diskutera lokala konstfrågor. laspisgruppen ordnade öppna presentationer med båda konstnärerna samt en potlock/presentationskväll med lokala konstnärer och stipendiater. laspis organiserade även möten med lokala hantverkare och stipendiater. Båda stipendiaterna undervisade/föreläste också på konsthögskolan.

Under hösten höll Vita Kuben en filmvisning med filmer på Humlab x i urval av WRO (Wroclaw art Center).

Barn & Unga

Vita Kubens utställningar är tillgängliga och fungerar nästan alltid att visas för barn och unga. I nuläget har Vita Kuben dock inget uppdrag gällande Barn och ungdomsverksamhet. Visningar av utställningarna genomförs ibland för ungdomar och andra grupper.

Pedagogiska insatser/publikarbete

Introduktioner har hållits vid öppningarna av de flesta utställningarna. Under året har gruppvisningar av utställningarna hållits bla har årets nya elever vid konsthögskolan fått en egen visning och presentation av Kuben. Många personliga samtal har förts under VR-utställningen, filmvisning vid Humlab X samt Iaspispresentationer. Efter flera års problem med otillgängliga öppettider känns det som att Vita Kuben sakta i och med NOs lokalers färdigställande och den nya restaurangöppningen nu börjar etablera sig igen. Det har varit en stor ökning av publiksiffrorna under året och årets besöksiffror slutade på 4300 (ej inräknat MADE och Rum för Performance)

Särskilda satsningar

Under året har en del ny publik besökt Vita Kuben. Utmaningen är att få dem att återkomma. En särskild satsning programmässigt har varit fokuseringen på teknik och ljudkonst.

Utvecklingsområden är att hitta samarbetsformer och att utveckla Rum för Performance. Andra utvecklingsområden är samarbetet med andra avdelningar på operan samt program i restaurangen. Ett lyckat projekt var att låta en konstnär (i detta fall Gerd Aurell) arbeta en period i Vita Kuben innan utställningen. Detta är möjligt att göra till höstens första utställning då Kuben står tom under en lång period.

Rum för Performance

Rum för performance hade 2018 ett övergripande tema som berörde gränser och dessa konstnärer behandlade alla detta ämne utifrån olika ingångar: Gerd på ett geopolitiskt plan med hormoslyrbesprutning, Valentina som besökte Alzheimerpatienter på Umedalen och funderade på hur fungerar minnet kontra musik när man är sjuk samt Roi som intog hela gatan med sin för höga musik.

Vita Kubens produktioner under Rum för Performance bestod av: Gerd Aurells liveteckning i Kuben, Roi Vaaras "gitarrkonsert" från Rådhusorget till Norrlandsoperan, Laura Cemin, samt Valentina Vetturis platsspecifika ljudinstallation/performance utanför Norrlandsoperan.

Övriga deltagande konstnärer var: Lisa W Carlsson & Staffan Westerlund, Lundahl & Seitzl, YoungSoon Cho Jacquet, Sindri Runudde, Sally von Rosen, Barbara Matijevic & Giuseppe Chico, Elin Mar Öyen Vister, Anastasia Savinova, Gaia Crocella, Ingela Ihrman, Seke Chimutengwende & Alexandrina Hemsley, Vicc Repassi, Bertrand Lesca & Nasi Voutsas, Cyril Leclerc & Elisabeth Saint Jalmes.

Under året beslutades att Rum för Performance i framtiden kommer att genomföras vartannat år som en performance-biennal.

MADE

Konstinslagen under årets MADE var en long durational performance av Göteborgskonstnären Chiuya Chia som växte fram under två dagarna, VR-installationen/filmen i Vita Kuben samt filmen Yellow fever av Ng'endo Mukii. Dessa inslag är valda för att de lyfter in konstnärer från andra kulturer och deras konst behandlar ämnen som utanförskap, immigration och ras.

Publiken – Norrlandsoperans publik, kommunikations & försäljningsarbete

Kommunikations- och försäljningsavdelningen huvudsakliga uppgift är marknadsföra de föreställningar som varje år genomförs av NO. Avdelningen skapar och väcker uppmärksamhet före föreställningar, driver försäljning, tar hand om publiken på plats och följer upp försäljningsinsatserna efter föreställning/turné. Nedan presenteras ett urval av de övergripande insatserna för året.

Övergripande kommunikationsmål

Avdelningens centrala uppgift är att få befintliga besökare att komma oftare och allmänheten att prova på NO. En viktig kommunikativ uppgift är att kommunicera att NO inte bara är opera, och att NO är till för fler än bara operavigda. Därför koncentreras kommunikations- och försäljningsarbetet till att få befintliga besökare att göra fler besök årligen, få de som inte provat NO att prova, öka den spontana kännedomen för "att göra på en ledig kväll i Umeå" samt öka kunskapen om bredden på Norrlandsoperans utbud. NOs primära målgrupper finns nära oss och/eller har en befintlig relation till NO. De kan sammanfattas som allmänhet, lojala besökare, besökare samt barn och unga.

Publikutveckling

Under året har NO startat upp internt arbete för att öka fokus på publikutveckling och utveckla gemensamma arbetsrutiner för alla verksamhetsområden. Publikutveckling är ett samlingsnamn på förhållningssätt och metoder för målinriktat och långsiktigt arbete med att bredda antalet besökare eller deltagare. Att få publiken att komma, att stanna och framför allt att komma tillbaka.

Publikutvecklingsarbetet är en organisationsutvecklingsprocess som omfattar både programarbetet och kommunikation, och genomsyrar hela organisationen. Uppstarten har engagerat både den konstnärliga ledningen, kommunikations- och försäljningsavdelningen samt producenterna i alla verksamheter. Under 2019 ska arbetet både intensifieras och konkretiseras.

Verksamhetsövergripande satsningar & kampanjer

Under 2018 har ett flertal större verksamhets övergripande marknadsinsatser genomförts. Årets insatser koncentrerades kring biljettsläppet i maj, konserten P2 i parken i augusti, operaföreställningen La Traviata och öppningen av den nya restaurangen Elektra i oktober samt julkampanjen i november/december.

I samband med biljettsläppet till säsongen 18/19 genomfördes en biljettjakt i centrala Umeå för att skapa uppmärksamhet. Omkring 300 personer engagerade sig på Facebook och deltog i jakten på biljetter till scenkonstupplevelser som vi gömt runt om i Umeå.

Med P2 i parken gavs NO en fin möjlighet att nå ny publik med symfoniorkesterns utomhuskonsert som genomfördes i samarbete med Umeå kommun och Sveriges Radio. Konserten var gratis att besöka och den kommunikativa huvuduppgiften var att skapa närvaro och knyta kontakt med så många besökare som möjligt. Med kampanjen "Mer-än-opera-säsongen" skapade vi ett paraply där allt som inte är opera samlas. I konceptet lyftes framförallt de föreställningar som kunde tänkas tilltala en bredare publik, och P2 i parken blev startskottet. Kampanjkonceptet användes vidare under hela hösten. P2 i parken blev en publikmässig succé med uppskattningsvis 5000 besökare.

Med budskapet *Älskar du inte opera?* välkomnade NO personer som aldrig tidigare besökt NO till premiären av La Traviata. Genomslaget blev mycket positivt. Flera hundra personer köade för de fribiljetter som delades ut till personer som aldrig tidigare besökt NO. Vid premiären fick mer än 200 nya besökare uppleva något de aldrig tidigare provat.

Julkampanjen gav NO möjlighet att tillsammans med Elektra den nyöppnade restaurangen skapa nya attraktiva upplevelsejulkappar för olika målgrupper i våra egna lokaler. Genom att skapa paket med föreställningsbiljetter och middagar ökade julförsäljningen med 30% jämfört med föregående år.

Barn & unga

Under 2018 gjordes två riktade annonskampanjer med fokus på barnföreställningar, total räckvidd var omkring 500 000 personer. Flera av de PR-insatser som har gjorts under året, och som har fått störst medialt genomslag, är kopplade till NOs barn- och ungdomssatser. T ex bebisdansföreställningen Under, skolornas Singalong-opera och satsningen Urban North.

Regional räckvidd & Årets Kulturkommun

Under året har Norrlandsoperan satsat på att förstärka den geografiska marknadsföringen i Piteå, Skellefteå, Västerbottens inland samt operans turnéorter. Vidare att stötta med annonsering om föreställningsbussar till Umeå. NO har också medverkat i marknadsföringen kring Årets kulturkommun.

2018 års kommunikations- och försäljningsarbete 2018 avrundas med förberedelserna för kommunikation och införsäljning av NOs och 2019 års kommande 45-årsjubileum.

Internt arbete

Den interna organisationsutvecklingen har under 2018 har legat i stort fokus. NO har under 2018 genomgått en omfattande omorganisation i syfte att ytterligare positionera och profilera sig som ett modernt Scenkonsthus. Vidare att skapa en mer funktions- och målstyrd organisation som kan möta dagens som framtidens möjligheter utifrån såväl konstnärligt uppdrag, organisatoriska behov som ekonomiska förutsättningar. Nedan presenteras det interna arbetet under året.

Omorganisation

Under våren beslutade styrelsen efter en genomgripande verksamhetsanalys att inleda en omorganisation i de administrativa stödfunktionerna samt yttersta ledningen för NO. Den nya ledningsstrukturen innebar en separation mellan Konstnärlig Ledare- och VD-uppdraget, till två tjänster. Sedermera en utveckling där tjänsten som konstnärlig Ledare samt Vice VD tjänsten för NO försvinner helt till förmån för en tredelad konstnärlig ledningsfunktion där samtliga ledare också har linjeansvar för sin respektive avdelning och där VD-tjänsten är en rent administrativ tjänst.

Den nya organisationen för stödfunktionerna presenterades under försommaren och sjuöptes under hösten. Inom Teknikavdelningens samtliga verksamheter togs ett mellanchefsled bort och fastighets- och teknikavdelningen slogs samman. Nu med en och samma chef med övergripande ansvar för fastighet- och driftsfrågor. Beslut om att lägga städ på entreprenad är taget men implementeras först 2019.

Marknadsavdelningen har omorganiserats till en tydligare kommunikations- och försäljningsavdelning. Inom ramen för detta har också bemanning och organisationen

kring Biljetter & Besök setts över. Idag sker omkring 80% av alla biljettköp online och för att möta denna beteendeförändring har Biljetter & Besöks öppettider också förändrats. Strukturella förändringar har även skett inom ekonomi och administration, där ledningsstrukturen förändrats. IT-avdelningen har fått utökade personella resurser.

Omorganisation inom den konstnärliga organisationen startade under hösten även om ledningsfunktionerna präglats av en tf organisation under hösten. Omorganisationen har framförallt omfattat Musikavdelningens administrativa tjänster samt ledningsfunktioner. I förändringsprocessen beslutades även i samråd med Umeå kommun att 2018 blev sista året för MADE Festivalen samt att huvudmannskapet för Jazzfestivalen inte längre ligger under NO efter 2019. Dessa förändringar påverkar framförallt musikavdelningen och innebär också en minskning av producenttjänster under 2019.

Rekryteringsprocessen av ny Musik- och Orkesterchef samt Operachef enligt den nya kravprofilen inleddes i slutet av året. Den nya organisationen samt ledning förväntas vara på plats under våren/sommaren 2019.

De vakanser som uppstått under året har främst berott på pensionsavgångar, byte av yrke, flytt till annan ort vilket möjliggjort naturliga omställningar.

Samtliga fackliga organisationer har deltagit i förändringsarbetet. Samarbeta och dialog mellan arbetsgivare och fack har fungerat väl i processen.

Värdegrundsarbete, jämställdhet, mångfald & tillgänglighet

Under höstterminen påbörjades ett omfattande värdegrundsarbete för hela NO. Detta arbete kommer att fortgå under 2019. NO har under året arbetat vidare med ett omfattande jämställdhets, mångfalds- och tillgänglighetsarbete.

Jämställdhet

Scenkonståret 2018 präglades på samma sätt som samhället i stort starkt av #Metoo upproret. Scenkonstsverige agerade gemensamt och starkt. Såväl NO som andra kulturinstitutioner, vår arbetsgivarorganisation Svensk Scenkonst och medarbetarna i organisationen har på ett självkritiskt och transparent sätt engagerat sig för att tillsammans agera och säkerställa förändring. NO har utöver obligatorisk föreläsning inom ämnet och genom personalinformation genomlyst hur det ser ut i verksamheten. Glädjande nog men med stor ödmjukhet har NO kunnat konstatera att vi har rutiner och system för att motverka sexuella trakasserier. Fokus ligger nu på en levande dialog med både fastanställd personal, korttidsanställda och att de många frilansare som varje år arbetar på NO tar del av riktlinjer och information. Jämställdhetsfrågan lyfts regelbundet på personalmöten och vid kollationering. NO har i avtal tydliga ställningstagande och policys för att säkerställa att individer, såväl tillsvidareanställda som tillresta kollegor - som bryter mot våra värderingar möts av direkta konsekvenser. Vi har säkerställt och sett över alla strukturer och policydokument för att göra det så enkelt som möjligt att lyfta ev. misstanke och säkerställa ett starkt agerande direkt vid misstanke. Ledningen bär i detta yttersta ansvaret men vi bär alla ett kollektivt ansvar för att uppmärksamma och agera vid misstanke. Jämställdhetsarbetet är och kommer vara en viktig pågående process inom NO.

Mångfald

Mångfaldsgruppens roll och funktion har diskuterats under året. Beslut har i samverkan tagits att låta gruppen vila till förmån för ett tydligare integrerat arbete med mångfaldsperspektiv i hela verksamheten samt som vidareutvecklat ledningsgruppsarbete. Det förtydligas även genom nya former för konstnärlig styrning

och beslut i processarbete samt i och med den omfattande omorganisationen. Med reviderade styrdokument och transparenta utvecklings- och beslutsprocesser sker samverkan och utveckling inom området.

Tillgänglighet

Tillgänglighetsarbetet tar upp frågor och åtgärder som rör tillgänglighet, mottagande och bemötande av människor med olika behov och bakgrund. Arbetet beaktas i såväl konstnärligt målarbete, processarbete och publikarbete. Arbetet är en pågående process både internt och för publik.

NO arbetar utöver mål och processer, vidare med följande policys och handlingsplaner inom Mångfald, jämställdhet och tillgänglighet. Vidare har ar haft NO tagit fram riktlinjer samt handlingsplan, tillgänglig både för tillsvidare och visstidsanställd personal kring Jämlik, icke-diskriminerande och icke-kränkande arbetsplats. NO har även fått positiv återkoppling kring rutiner från facken centralt.

Hållbarhet

NOs miljöarbete fortsatte under året men iom den omfattande omorganisationen har omtaget om Hållbarhetsarbete ej varit möjligt. NO arbetar aktivt med att få en hållbarhet i alla produktioner. Både i hur vi producerar och verkar men också i samarbeten och att förlänga livslängden på produktioner genom flera spelningar, samarbeten och turnéer. NO har stort behov av nätverkande och samarbeten vilket innebär ett resande. NOs behov av inresande gäster och samarbetspartners är också stort. NO klimatkompenserar sedan 2012 för flygresor. Under 2019 förväntas Hållbarhetsarbetet intensifieras och utvecklas.

Personal

2018 har varit ett förändringarnas år på NO och omorganisationen under året har påverkat alla anställda i hela organisationen. Löpande dialog i Samverkansgrupp samt på avdelningsmöten och arbetsplatsträffar samt personalinformation har varit prioriterad för transparens och kommunikation.

Internkommunikation & samhörighet

NO har under året sett över möjligheter och skapat förutsättningar för att möjliggöra mer gemensamma aktiviteter och naturliga mötesplatser i vardagen mellan avdelningarna. Insatserna omfattar såväl gemensamma personalaktiviteter, personalfika, personalinformation som firanden och gemensam struktur och information på avdelningsmöten i de olika avdelningarna. Systematisk internkommunikation/dialog sker på samverkansmöten var 6e vecka, personalinformation 2-3 ggr/termin, arbetsplatsträffar inom verksamheterna mm. Under året har NO även implementerat ett nytt verktyg, Facebook Workplace som internkommunikations kanal vilket kompletterar informationsskärmar i gemensamma samlingslokaler.

SAM, OSA, Skyddsron d & medarbetarenkät

NO har en ständigt pågående rutin kring SAM och OSA som följs upp på Samverkansmöten (skyddskommitté ingår i samverkan sedan 2018). Skyddsron d enligt rutin och mall görs en ggr/år tillsammans med AG, skyddsombud, fastighetskötare och företagshälsovård. I samband med detta följs föregående års skyddsron d upp. I samband med skyddsron den under kvartal I varje år görs även en frivillig medarbetarenkät som mäter den psykosociala arbetsmiljön.

Medarbetarenkät

I samband med skyddsronen under kvartal I varje år görs även en frivillig medarbetarenkät som mäter den psykosociala arbetsmiljön. Resultatet av medarbetarenkäten visar på en positiv trend. De områden som visar på negativ trend är prioriterade.

- + Antalet resultat- och utvecklingsamtal har ökat jämfört med 2017, fler av medarbetarna har en individuell utvecklingsplan
- + Fler upplever 2018 att dom hinner med sina arbetsuppgifter på arbetstid
- Något fler än 2017 anser att de inte kan planera sitt arbete
- Något färre än 2017 var tillfreds med tanken att gå till jobbet

Företagshälsovård & Friskvård

Under det gångna året har NO fortsatt sitt proaktiva hälsoarbete med företagshälsovård, Arbetslivsresurs Audionomer mm. Alla beställningar går genom Personal/HR chef för säkerställande av systematik och uppföljning. Fortsatta satsningar på friskvårdsbidrag, NOs eget Gym samt friskvårdsavtal med träningsanläggning har säkerställts. Vidare ställer sig företaget positivt till att sponsra gemensamma initiativ för aktiviteter som Våruset.

Kompetensutveckling & utbildningsinsatser

NO har under året fortsatt möjliggöra kompetensutveckling/utbildningsinsatser utifrån organisationens behov samt ekonomiska förutsättningar. Verksamhetsövergripande insatser spänner från inspirationsföreläsningar, utbildningar, konferenser, studiebesök och workshops. Övergripande utbildningsinsatser under året spänner mellan lagstadgade utbildningar för bla teknisk personal. Arbetsmiljöutbildning för skyddsombud och chefer. HLR-utbildning, GDPR- utbildning samt konferenser och nätverk inom Svensk Scenkonst och branschen.

Verksamheterna har i sina respektive verksamhetsbudgetar prioriterade medel för kompetensutveckling utifrån mål och behov. Några exempel på satsningar under året är: Musik/Opera/Dans: Lektioner och masterclass för enskilda musiker inom och utanför Sverige, inspirationskonserter, föreläsningar, studiebesök, arbetsrättsutbildning, deltagande på konferenser, Regionala utvecklingsdagar och i nationella branschnätverk. Teknisk avdelning: Internationell konferens, grupputvecklingsinsatser, studie och mässbesök samt studiebesök. Marknadsavdelningens deltagande på föreläsningar, studiebesök, onlineutbildningar Workshops.

Administration/IT/Ekonomi/HR: Konsultinsatser, inspirationsdagar, seminarium, nätverk inom branschen, användarträffar, utbildning inom arbetsrätt.

Sjukskrivningar

Sjukskrivningar följs löpande upp på varje Samverkans/skyddskommitte möte, det har inte varit mer sjukfrånvaro än tidigare år samt att sjukskrivningar över 30 dagar har minskat. Företaget har god kunskap om hälsa och rehabilitering vilket gör att man jobbar proaktivt inom området. Ambitionen är att fånga upp innan ohälsa uppstått genom tidiga insatser via HR och företagshälsovård mm, det arbets sättet är till gagn både för individen och företaget. Vi har fått mkt positiv feedback från företagshälsovården för vårt proaktiva arbets sätt och specificerade tjänstebeställningar.

Lönestrategi

Arbetsgivare och fack har under året arbetat fram en ny lönestrategi och implementerat lönekriterier och individuella löner för TF och DIK (akademikeralliansen). Resurser för lönesatsning utifrån lönekartläggning har säkerställts och arbetet för jämställda löner är prioriterat.

Ledarskap

NO arbetar i enighet med uppställda mål samt följer de styrdokument som verksamheten har. Under året har ledningsgruppens roll och ansvar förändrats. Processer utvecklats samt analys av vision, mål och styrdokument också påvisat behovet av ett utvecklat värdegrundsarbete i organisationen samt en satsning på gemensamma ledarskapsrutiner och fortbildningsinsatser.

Strategi och plan för hur utveckla och arbeta värdegrundsbaseerat, systematiskt & engagerat finns men i avvaktan på ny organisation prioriteras ytterligare ledarutvecklingsinsatser under 2019.

GDPR

NO har under året i enighet med nya lagar och förordningar analyserat, systematiserat och säkerställt rutiner för en trygg och säker verksamhet för såväl besökare som personal enligt GDPR.

Ombyggnationer & Teknikinvesteringar

Under våren inleddes ett intensivt arbete med färdigställande av de ombyggnationer som pågått under ett antal år i NOs lokaler.

Trots att omfattande investeringar i fastigheten tagits finns ett stort behov av re-investeringar i teknisk utrustning för att säkerställa framtida behov och konstnärlig utveckling samt kvalitet.

Samverkan med Umeå kommun har varit i fokus. Långsiktig och förbättrad samverkan gällande fastighetsutveckling samt teknikrelaterade investeringar med fastighetsägare har prioriterats.

Etablering av ny restaurang

Under maj månad påbörjades upphandling, etablering och lansering av ny restaurang på Operaplan. Arbetet har omfattat såväl styrelse som organisation i form av planering, strategi, workshop samt beslut och etableringsprocess. Den nya restauratören är upphandlad under en 3-årsperiod med möjlighet till förlängning.

I oktober månad samtidigt som premiären av La Traviata, helt enligt tidplan öppnade den nya restaurangen Elektra med bar, bistro och matsal i NOs lokaler. Samarbetet har inletts på ett mycket positivt sätt och fortsatt engagera såväl organisation som styrelse och samarbetspartners. Mottagandet av publik, Umeåbor och besökare har också varit mycket positivt.

Omvärlden

NO har under året fortsatt arbetet med att stärka vår position som ett modernt, mål – och funktionsstyrt Scenkonsthus. I detta arbete ligger stor vikt i vårt konstnärliga arbete och att som en av de stora Nationella Kulturinstitutionerna vara en självklar och permanent aktör av betydelse. Men också att vara en betydelsefull aktör i att föra en tydlig och öppen dialog med staden Umeå, Regionen Västerbotten, Norrland samt i nationella och internationella sammanhang.

NO har idag en stark position och gott rykte som en av de viktiga och proaktiva Kulturinstitutionerna i Sverige och Internationellt. Operaavdelningens finalplacering i Armel Opera Festival med Orfeo & Eurydike i Budapest är bara ett bevis på detta. Streaming, radiosändningar och efterfrågat engagemang i de större och relevanta nätverken i branschen är andra konstnärliga exempel. Dansen fortsätter att vara som en viktig aktör i Danssverige och internationellt genom samproduktioner och projekt av hög kvalitet som presenteras av samarbetspartner med gott internationellt rykte samt aktivt nätverkande. NO står under året för många upremiärer, såväl internationella som nationella och är fortsatt en viktig aktör i att möjliggöra produktioner på den internationella dansscenen med över 3000 besökare utanför Sverige. Medialt visar statistik och PR-analyser också stort genomslag såväl lokalt, nationellt som internationellt.

Verksamheten analyseras kontinuerligt gällande hur och i vilka sammanhang vi kan stärka vår profil och position som scenkonsthus i den lokala, regionala, nationella och internationella kulturdebatten. Detta sammanfattar i vilka forum och sammanhang vi ska verka och föra talan, i vilka nätverk vi bör verka eller kliva fram samt hur vi ska prioritera såväl för ledande tjänstemän som styrelseuppdrag och dess positionering och insatser. Från och med januari 2019 kommer detta arbetet även dokumenteras i tertialuppföljningen.

Förvaltningsberättelse

Styrelsen och verkställande direktören avger härmed årsredovisning för år 2018, bolagets 44:e verksamhetsår. (Föregående års siffror anges inom parentes.)

Introduktion & styrning

Nedan presenteras Norrlandsoperans ägarförhållanden, koncernbeskrivning samt styrande dokument för verksamheten. Vidare presenteras några av de samarbetspartners som ger förutsättningar för Norrlandsoperans verksamhet och ekonomi.

Ägarförhållanden, koncernstruktur och styrelsens säte

NorrlandsOperan AB ägs av Umeå kommun via Umeå Kommunföretag AB org.nr 556051-9562 med 40 % och Regionförbundet Västerbottens län org.nr 222000-2436 med 60%.

Tidigare ägare, Västerbottens läns landsting org.nr 232100-0222 har överlåtit hela sitt aktieinnehav, 2.640 aktier till Regionförbundet Västerbottens län den 1 juni 2011

Dotterbolaget Botnia Musik AB org.nr 556573-3127 är från och med den 1 januari 2009 ett vilande bolag och verksamheten bedrivs sedan dess i NorrlandsOperan AB.

Styrelsen har sitt säte i Umeå kommun, Västerbottens Län.

Verksamhet & Ägardirektiv

Norrlandsoperans verksamhet fastställs i bolagets ägardirektiv. Uppdrag är fastställt av Regionförbundet Västerbottens län och Umeå kommun genom Umeå kommunföretag.

Bolagets verksamhet ska kännetecknas av hög konstnärlig kvalitet, mångfald, jämställdhet, attraktionskraft och tillgänglighet. Norrlandsoperan har ett regionalt ansvar att producera, främja, stärka och utveckla opera, musikteater, musik, dans och annan scenisk verksamhet i regionen. Norrlandsoperan skall vara en aktiv part i utvecklandet av NMD, Norrlands nätverk för Musikteater och Dans. NMD är ett kommunalförbund bildat av landstingen i Norrbotten, Västerbotten, Västernorrland och Jämtland. Tillsammans med ägarna och andra aktörer ska bolaget aktivt medverka till regionens marknadsföring och tillväxt. En ökad internationalisering av verksamheten ska beaktas.

Norrlandsoperan ska enligt ägaruppdraget arbeta för att utveckla, förnya och tillgängliggöra den professionella operan/musiken/dansen och scenkonsten i regionen liksom annan därmed förenlig kulturell verksamhet. Norrlandsoperan innehar även sedan 1998 huvudmannskapet för det regionala danskonsulentverksamheten. Danskonsulentverksamheten finansieras av Regionförbundet Västerbottens län och Statens kulturråd gemensamt. Norrlandsoperan skall ta tillvara och utveckla de erfarenheter och nätverk som skapats i och med att Umeå var Europas kulturhuvudstad 2014. Norrlandsoperan ska genomföra de regionala uppdragen inom musik, respektive dansområdet som reglerats i separata uppdragsbeskrivningar. Norrlandsoperan ska stärka dialog och samverkan med de regionala kulturkonsulenterna, kommunerna, civilsamhället och folkbildningen samt samverka med andra organisationer och institutioner på såväl regionen, nationell som internationell nivå.

Vision & Mål

Utifrån ägardirektivet har bolagets styrelse 2018 fastställt vision samt nya mätbara och övergripande verksamhetsmål. Samtliga mål följs upp och utvärderas utifrån kvalitativa eller kvantitativa indikatorer/statistik tertiälvist samt vid årsbokslut.

Vision

Norrlandsoperans vision springer ur våra ägardirektiv och är fastställd av styrelsen 2018.

Norrlandsoperan – en spelplats för nya uttryck.

”Vi är Sveriges ledande plattform för nytänkande scenkonst.”

Mål

Norrlandsoperans 7 verksamhetsmål springer ur ägardirektiven och den regionala kulturplanen.

Norrlandsoperan är en plattform – och verkar enligt uppdraget i hela Region Västerbotten.

Konstnärliga mål:

1. Norrlandsoperans konstnärliga verksamhet ska präglas av hög kvalitet med bekräftelse och utmaning som ledord
2. Norrlandsoperan ska presentera en jämlik, varierad, tillgänglig och hållbar verksamhet som återspeglar den kulturella mångfalden som finns i Västerbotten
3. Norrlandsoperan ska tillgängliggöra scenkonst för barn och unga, särskilt verksamhet som stimulerar eget skapande
4. Norrlandsoperan ska vara en viktig aktör på den nationella och internationella scenkonstarenan

Publik & försäljningsmål:

5. Norrlandsoperan ska öka och bredda sitt publikunderlag (inom 2 år)

HR-mål:

6. Norrlandsoperan ska vara en förebild som arbetsgivare i scenkonstsverige (inom 3 år)

Ekonomiska mål:

7. Norrlandsoperan ska ha en ekonomi i balans (inom 2 år)

Prioriterade målgrupper

Norrlandsoperan har brett uppdrag och en publik som spänner från ung till gammal i hela Region Västerbotten. Enligt ägardirektivet är den prioriterade målgruppen för verksamheten - barn och unga.

Särskilda perspektiv

Norrlandsoperans skall främja möten mellan olika kulturer och återspegla mångfalden i regionen. Norrlandsoperan skall i alla delar av sin verksamhet arbeta för mångfald, jämställdhet och tillgänglighet.

Regionala, Nationella & Internationella samarbeten

Samverkan och samarbeten är en förutsättning för NOs verksamhet och måluppfyllelse. NO samarbetar med ett brett spektrum kulturaktörer. Aktörer i det fria kulturlivet, föreningar, andra kulturinstitutioner och offentliga aktörer samt myndigheter.

Samarbeten bygger på såväl lokala, regionala samt nationella- och internationella relationer.

Genom att barn och unga är en prioriterad målgrupp, är en viktig del av verksamhetens samarbeten riktade insatser inom förskolor, grundskolor, gymnasium samt mot musik- och kulturskolor i hela länet. Samarbetet säkerställer att barn och unga ska få uppleva kulturupplevelser av hög kvalitet och av olika genrer var de än befinner sig i regionen.

Det regionala uppdraget förutsätter stort fokus och prioriteringar för att bygga upp och bibehålla samarbetspartners, samt att säkerställa förutsättningar att komma ut i länet och Norrland med produktioner och turnéer.

Årets Kulturkommun

I Västerbotten har de tre regionala kulturaktörerna Norrlandsoperan, Västerbottens museum och Västerbottensteatern gått samman och utser – efter en ansökningsprocess – Årets Kulturkommun i Västerbotten. Konceptet springer från Länskulturdagar – Europeiskt Kulturhuvudstadsår och nu, Årets Kulturkommun. 2018 hade Sorsele kommun utnämningen. Upplägget är lika mycket ett vinnande koncept för Sorseles lokala föreningsliv, befolkning och näringsliv som för länsaktörerna som har i sina uppdrag att verka regionalt och lyfta kulturen. Styrkan att hålla på ett helt år istället för en vecka eller några dagar är win-win för både kommun och kulturbolagen. Bolagens möjlighet att stötta, inspirera och engagera har också utvecklats genom modellen. Norrlandsoperan har i Verksamhetsuppdraget för samtliga avdelningar Kulturkommunuppdraget som en prioriterad satsning.

NMD – samarbetspartner & finansiär

En annan viktig samarbetspartner för NO är Norrlands nätverk för Musikteater och Dans, (NMD). NMDs uppdrag är bland annat att medverka till att musikteater och dans blir tillgängligt för alla i Norrland och att utveckla samarbetet mellan ensemblerna Estrad Norr i Östersund, Norrdans i Härnösand, NO samt Piteå kyrko- och kammaropera.

Norrlandsoperan i siffror

Under året har verksamheten i om beslut om nya övergripande verksamhetsmål även genomlyst uppföljning och statistikrapportering. Arbetet har varit omfattande och syftet är att styra statistik och uppföljning tydligare mot mätbara mål och indikatorer som också korrelerar mot den rapportering som görs mot kulturdatabasen (KDB).

Vidare att internt systematisera och skapa förutsättningar för likriktad uppföljning i samtliga verksamheter och statistisk tertiärrapportering under 2019.

Fler positiva till Norrlandsoperan & allt fler kommer oftare

För tredje gången har NO låtit ett undersökningsföretag göra en nulägesanalys av Norrlandsoperan marknadsposition. Undersökningen har genomförts av Magenta Marketing och omfattar 400 respondenter, fördelade på 200 i Umeå och 200 i övriga Västerbotten.

Resultaten visar att kännedomen om NO är mycket hög. I Umeå känner 98% till eller har hört talas om Norrlandsoperan. I övriga Västerbotten är motsvarande siffra 96%. Något kännedomsproblem existerar inte och det finns således en bra bas att bygga vidare på. De som svarat "mycket väl" eller "ganska väl" gällande kännedom uppgick i april 2016 till 45% i Umeå. I oktober 2018 hade denna siffra ökat till 52%. Detta tyder på en tydlig fördjupning av kännedomen om NO.

Det finns också en mycket positiv inställning till NO. 83% som är positiva till NO bland de som bor i Umeå. Motsvarande siffra för övriga Västerbotten är 80%. Endast 3% är negativa till Norrlandsoperan vilket är en mycket låg andel. 77% säger att det är troligt att man skulle besöka Norrlandsoperan igen. Motsvarande siffra för april 2016 uppgick till 74%. Alltså en liten ökning. När man ser på hur många gånger man har besökt NO kan man se att besöksfrekvensen har ökat i Umeå. De som anger 2-5 gånger har ökat från 41% till 45% jämfört med april 2016 vilket är positivt. Andelen engångsbesökare på Norrlandsoperan har minskat. Vilket visar på ökad lojalitet.

NO i siffror 2018

<u>Antal Produktioner & föreställningar</u>	TOTALT
Föreställningar totalt	470
På Norrlandsoperan	139
På turné	122
I Västerbotten	373
På turné nationellt (utanför Västerbotten)	33
På turné internationellt	17
Egna produktioner/ beställningsverk	27
Samproduktioner	9
Residens	9
Gästspel	48

<u>Riktade insatser & prioriterade målgrupper</u>	TOTALT
Antal föreställningar/aktiviteter barn och unga	263
Antal föreställningar/aktiviteter underrepresenterade publikgrupper	63
Antal publikbussar/liknande resestöd för grupper	19

Pedagogiska insatser/aktiviteter	TOTALT
Antal pedagogiska insatser/aktiviteter	250
varav pedagogiska insatser med medskapande aktiviteter	59

Samverkan/samarbeten & nätverk inköpta produktioner	TOTALT
Antal organisationer/institutioner med vilka samverkan skett	162
Antal aktörer i det fria kulturlivet med vilka samarbete skett	230
Antal kommuner i Västerbotten med vilka samverkan skett	33
Antal nätverk	34

Antal Besökare	TOTALT
Antal besökare på föreställningar totalt	58951
Besökare på Norrlandsoperan (inkl. utställningar Vita kuben)	31776
Varav föreställningar på turné	17600
Antal besökare på övriga aktiviteter/kringarrangemang	8612
varav besökare på Norrlandsoperan	5134
Antal besökare (Ålder)	
< 18 år	13019
19-26 år/student	2910
Vuxen	37989
Antal besökare övriga aktiviteter/kringarrangemang	8612
< 18 år	2600
19-26 år/ student	1485
Vuxen	4517
Pedagogiska insatser/ aktiviteter	
Besökare pedagogiska insatser/aktiviteter	9114
Deltagare pedagogiska insatser m. medskapande aktivitet	1779

Jämställdhet

Norrlandsoperan statistik & indikatorer jämställdhet 2018	Total andel k %	Total andel m %
Personal	55%	45%
Representation på scen	46%	54%
Representation Festival/Särskilda satsningar	38%	62%
Könsfördelning konstnärliga uppdrag/upphovspersoner Musik	34%	66%
Könsfördelning konstnärliga uppdrag/upphovspersoner Opera	20%	80%
Könsfördelning konstnärliga uppdrag/upphovspersoner Dans/DiV	52%	48%
Könsfördelning konstnärliga uppdrag/upphovspersoner Konst	76%	33%

Flerårsjämförelse

		2018	2017	2016	2015	2014
Intäkter	Mkr	124,7	116,0	108,0	106,7	148,1
Resultat e. finansiella poster	Mkr	0,3	0,0	0,5	0,1	0,3
Balansomslutning	Mkr	25,2	25,3	25,9	23,5	17,4
Soliditet	‰	19,0	18,9	16,7	18,3	24,6
Medelantal anställda	st	124	124	124	124	141,5
Antal tillsvidareanställda	st	99	101	102	101	100
Totalt antal föreställningar	st	470	415	419	421	674
- varav utanför Umeå	st	323	212	267	232	403
Totalt antal besök *	st	67563	44968	50196	58194	92936
- varav i huset *	st	36910	27132	34225	34668	44653

Under Kulturhuvudstadsåret 2014 har Norrlandsoperan genomfört ett större antal evenemang utöver den normala verksamheten vilket i sin tur har påverkat statistiken.

Nyckeltalsdefinitioner

Soliditet

Eget kapital och obeskattade reserver (med avdrag för uppskjuten skatteskuld) i förhållande till balansomslutningen.

Förändring av eget kapital

	Aktiekapital	Balanserat resultat	Årets resultat	Totalt
Belopp vid årets ingång	4.400	- 81	460	4.779
Disposition av årets resultat		460	- 460	0
Årets resultat			15	15
Belopp vid årets utgång	4.400	379	15	4.794

Väsentliga händelser

Efter styrelsens direktiv att säkerställa en ekonomi i balans inledde NO en genomgripande verksamhetsanalys. Analysen resulterade i ett antal åtgärder där ett omfattande målarbete, grundat i ägardirektiv och andra styrdokument resulterat i en helt ny styr – och uppföljningsmodell för NOs alla verksamheter under året.

Den för organisationen största förändringen innebar dock en omorganisation i såväl konstnärlig verksamhet som stödfunktioner. Omorganisationen har dominerat det interna arbetet och de interna processerna under året.

Efter flera år av arbetsmiljörelaterade ombyggnationer på Operaplan gick ombyggnationerna in i en intensiv slutfas under året. Färdigställandet av restauranglokalerna samt öppning, etablering samt lansering av NOs nya restaurang har såväl ökat NOs attraktivitet som mötesplats samt möjliggjort förutsättningar att ytterligare förbättra besökarens upplevelse. Restaurangöppningen innebär också en möjlighet att attrahera nya målgrupper till NO. Säkerhets- samt

tillgänglighetsanpassning relaterat till fastighetens utmaningar står för de främsta fördyringarna i projektet.

Det politiskt oroliga läget under hösten skapade oro i många led av kultursverige, så också för NO. Osäkerheten gällde främst eventuella förändringar gällande nationella och regionala kulturpolitiska prioriteringar och finansiering. På samma sätt präglade också #Metoo upproret Scenkonstsverige och NO. Fokus riktades på såväl kultursveriges som NOs jämställdhetsarbete och hur vi som institution både arbetar förebyggande och får arbetet att fortsätta leva.

Omsättning & Resultat

Bolagets intäkter under räkenskapsåret uppgår till 124,7 Mkr (116,1 Mkr)

Bolagets resultat före skatt uppgår till 0,3 Mkr (0,0 Mkr). Någon större budgetavvikelse är inte att notera.

Investeringar

Totalt har under året investerats 3,6 Mkr (4,2 Mkr) i anläggningstillgångar. En stor del av investeringarna är föranledda av ombyggnationer av lokaler samt färdigställande av restaurangens lokaler. Säkerhet – och tillgänglighetsanpassning står för de främsta fördyringarna. Behov av uppdaterad utrustning inom teknikområdet är stort. Området har varit eftersatt under många år och satsningar inom området har prioriterats under året.

Finansiering & Likviditet

Bolaget har tillsammans med Umeå kommun ett koncernkonto. Bolagets betalningsberedskap har under året varit god. Årets investeringar har finansierats med egna medel. Bolaget har ingen upplåning per 2018-12-31.

Framtida utveckling

En av NOs framtida stora utmaningar är fortsatt att informera, synliggöra och påverka anslagsgivare om behov av fortsatt trygg och långsiktig finansiering. Efter omfattande men färdigställda ombyggnationer där ägarna också bidragit med anslag och en omfattande omorganisation samt strukturella åtgärder förväntas rådande fasta och rörliga kostnader täckas av nuvarande anslag. Framtida investeringsbehov inom framförallt fastighets- och teknikutveckling spås dock komma för att klara av och trygga en fortsatt kvalitativ verksamhet.

Viktigt är också att uppmärksamma att NO verkar i en personalintensiv bransch där största delen (70%) av kostnaderna består av löner. Detta gör att NO är beroende av fortsatt uppräknade och säkerställda anslag för att klara löneökningar samt satsningar på kompetensutveckling i nivå med övriga arbetsmarknaden för att fortsätta vara en attraktiv arbetsgivare och konkurrensförmålig i många olika yrkeskategorier.

Förslag till vinstdisposition

Till årsstämmans förfogande står

Ansamlad vinst	379.617:89	kronor
Årets resultat	15.007:75	kronor
Summa	394.625:64	kronor

Styrelsen och verkställande direktören föreslår att årets resultat tillsammans med ansamlad förlust överföres i ny räkning.

NorrlandsOperan AB

Org.nr 556529-6190

Belopp i tkr

Resultaträkning

	Not	2018	2017
Rörelsens intäkter m.m	1		
Nettoomsättning	2	122 947	113 710
Övriga intäkter	3	1 714	2 422
Summa rörelsens intäkter m.m		<u>124 661</u>	<u>116 132</u>
Rörelsens kostnader			
Produktionskostnader		-9 493	-8 849
Övriga externa kostnader	4,5	-27 955	-27 750
Personalkostnader	6	-85 463	-78 304
Avskrivningar	7	-1 449	-1 201
Summa rörelsens kostnader		<u>-124 360</u>	<u>-116 104</u>
Rörelseresultat		301	28
Finansiella intäkter och kostnader			
Ränteintäkter		0	8
Räntekostnader och liknande resultatposter		-13	-14
Summa finansiella intäkter och kostnader		<u>-13</u>	<u>-6</u>
Resultat efter finansiella poster		288	22
Resultat före skatt		288	22
Skatt på årets resultat	8	-273	438
Årets resultat	9	15	460

NorrlandsOperan AB

Org.nr 556529-6190

Belopp i tkr

Balansräkning

	Not	2018-12-31	2017-12-31
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Materiella anläggningstillgångar			
Inventarier	7	7 950	6 297
Mark, byggnader och tekniska anläggningstillgångar		495	0
Summa materiella anläggningstillgångar		8 445	6 297
Finansiella anläggningstillgångar			
Andelar i dotterföretag, Botnia Musik AB	10	100	100
Uppskjuten skattefordran	11	0	234
Summa finansiella anläggningstillgångar		100	334
Summa anläggningstillgångar		8 545	6 631
Omsättningstillgångar			
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		556	457
Skattefordran		1 766	1 805
Övriga fordringar		1 430	2 155
Förutbet. kostnader o upplupna intäkter	12	1 095	2 182
Summa kortfristiga fordringar		4 847	6 599
Kortfristiga placeringar			
Övriga kortfristiga placeringar		7 990	10 500
Kassa och bank (limit 2 500 tkr)		3 840	1 532
Summa omsättningstillgångar		16 677	18 631
Summa tillgångar		25 222	25 262

NorrlandsOperan AB

Org.nr 556529-6190

Belopp i tkr

Balansräkning

	Not	2018-12-31	2017-12-31
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
Eget kapital			
Bundet eget kapital	9		
Aktiekapital		4 400	4 400
Ansamlad vinst			
Balanserat resultat		379	-81
Årets resultat		15	460
		<hr/> 394	<hr/> 379
Summa eget kapital		4 794	4 779
Kortfristiga skulder			
Förskott från kunder		102	107
Leverantörsskulder		4 021	3 007
Övriga kortfristiga skulder		1 608	1 388
Upplupna kostnader o förutbet. intäkter	13	14 697	15 981
Summa kortfristiga skulder		<hr/> 20 428	<hr/> 20 483
Summa eget kapital och skulder		25 222	25 262

NorrlandsOperan AB

Org.nr 556529-6190

Belopp i tkr

Kassaflödesanalys

	2018-12-31	2017-12-31
Den löpande verksamheten		
Resultat efter finansiella poster	288	22
Justering för poster som int ingår i kassaflöde (avskrivningar, reavinster)	1 449	498
Betald skatt	-273	204
Kassaflöde före förändring av rörelsekapital och investeringar	1 464	824
Ökning/minskning av fordringar	1 752	97
Ökning/minskning av kortfristiga skulder	-55	-1 096
Kassaflöde från den löpande verksamheten	3 161	-175
Investeringsverksamhet		
Investeringar i anläggningstillgångar	-3 597	-5 212
Avflyttade anläggningstillgångar	0	750
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-3 597	-4 462
Finansieringsverksamhet		
Minskning långfristiga fordringar	234	0
Erhållna gåvor	0	1 000
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	234	1 000
Årets kassaflöde		
Likvida medel vid årets ingång	12 032	15 669
Förändring likvida medel	-202	-3 637
Likvida medel vid årets utgång	11 830	12 032

Under året betald ränta:
2 tkr

Likvida medel per 2018-12-31 består av:
Bank 11 820 tkr
Kassa 10 tkr

NorrlandsOperan AB

Org.nr 556529-6190

Belopp i tkr

NOTER

Not 1 Redovisningsprinciper

NorrlandsOperans årsredovisning har upprättats enligt årsredovisningslagen och Bokföringsnämndens allmänna råd BFNAR 2012:1. Redovisningsprinciperna är oförändrade sedan föregående år.

Intäkter och kostnader

Löpande bidrag från staten, regionen och kommunen intäktsredovisas som huvudregel i takt med utbetalning. I de fall bidraget är villkorat med någon typ av prestation sker dock intäktsredovisning först när prestationen sker. Biljettintäkter och turnéintäkter intäktsförs löpande vid inbetalning och periodiseras ej och på samma vis periodiseras inte försäljningsknutna kostnader. Detta påverkar ej resultatet i någon väsentlig omfattning.

Övriga intäkter och kostnader i verksamheten redovisas enligt bokföringsmässiga grunder.

Skulder och fordringar

Fordringar har upptagits till de belopp varmed de beräknas inflyta. Övriga tillgångar och skulder har upptagits till anskaffningsvärden där inget annat anges.

Anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar skrivs av systematiskt över den bedömda ekonomiska livslängden över den bedömda nyttjandeperioden med beaktande av väsentligt restvärde. 5-15 års avskrivningstid tillämpas för inventarier.

Leasing

Leasingavtalen redovisas som operationell leasing, det innebär att leasingföretaget eller uthyraren har ansvar för tillgången. Leasingavgiften och hyran fördelas linjärt över perioden. Inventarier som avses är främst hyra av bostadslägenheter, hyra av verksamhetslokaler, kopieringsmaskiner, kaffeautomater och fordon.

Skatt

Skatt på årets resultat består av aktuell skatt och uppskjuten skatt. Aktuell skatt är inkomstskatt för innevarande räkenskapsår som avser årets skattepliktiga resultat och den del av tidigare räkenskapsårs inkomstskatt som ännu inte har redovisats. Uppskjuten skatt är inkomstskatt för skattepliktigt resultat avseende framtida räkenskapsår till följd av tidigare transaktioner och händelser.

Uppskjuten skatteskuld redovisas för alla skattepliktiga temporära skillnader, dock särredovisas inte uppskjuten skatt hänförlig till obeskattade reserver eftersom obeskattade reserver redovisas som en egen post i balansräkningen. Uppskjuten skattefordran redovisas för avdragsgilla temporära skillnader och för möjlighet att i framtiden använda skattemässiga underskottsavdrag. Värderingen baseras på hur det redovisade värdet motsvarande tillgång eller skuld förväntas återvinnas respektive regleras. Beloppen baseras på de skattesatser och skatteregler som är beslutade före balansdagen och har ännu inte nuvärdesberäknats.

Uppskjuten skattefordran har värderats till högst det belopp som sannolikt kommer att återvinnas baserat på innevarande och framtida skattepliktiga resultat. Värderingen omprövas varje balansdag.

NorrlandsOperan AB

Org.nr 556529-6190

Belopp i tkr

Not 2	Nettoomsättning	2018-12-31	2017-12-31
Statsanslag		49 773	47 242
Övriga statsbidrag		5 530	5 942
Region Västerbotten, bidrag *		23 914	22 283
Region Västerbotten, övriga bidrag		3 189	2 830
Umeå kommun, drifts- och hyresbidrag **		29 068	27 024
Umeå kommun, övriga bidrag		2 274	2 153
Biljettintäkter		8 145	5 551
Sponsorintäkter och gåvor		0	85
Övrigt		1 054	600
		<u>122 947</u>	<u>113 710</u>

* Av 2018 (2017) års bidrag på 22.056 kkr (21.152 kkr) är 3.948 kkr (5.805 kkr) periodiserat till år 2019 (2018).

** Av 2018 (2017) års bidrag på 27.830 kkr (26.270 kkr) är 2.632 kkr (3.870 kkr) periodiserat till år 2019 (2018).

Not 3	Övriga intäkter	2018-12-31	2017-12-31
Hysesintäkter		1 144	434
Lönebidrag		237	441
Vinst vid avyttring av anläggningstillgångar		3	750
Övriga intäkter		330	797
		<u>1 714</u>	<u>2 422</u>

Not 4	Arvode och kostnadsersättning till revisorer	2018-12-31	2017-12-31
Ernst & Young, revisionsuppdrag		29	67
Ernst & Young, övriga uppdrag		13	0
Lekmannarevisorer		0	0
		<u>42</u>	<u>67</u>

Not 5
Operationella leasingavtal

Framtida leasingavgifter avseende icke uppsägningsbara leasingavtal samt hyror av verksamhetslokaler fördelas enligt följande:

	2018-12-31	2017-12-31
Förfaller till betalning inom ett år	16 692	13 306
Förfaller till betalning senare än ett år, men inom 5 år	57 707	50 806
Förfaller till betalning senare än 5 år	42 703	50 009
Årets leasingkostnad uppgår till	16 942	15 192

NorrlandsOperan AB

Org.nr 556529-6190

Belopp i tkr

Not 6 **Medelantal anställda, löner, andra ersättningar och sociala avgifter**

Antalet visstids- och tillsvidareanställda var under året 524 (508) personer varav 55% (50%) var kvinnor och 45% (50%) var män (fjölårets siffror inom parantes).

	2018	2017
Omräknat till heltider, kvinnor	70,5	67
Omräknat till heltider, män	53,5	57
	<u>124</u>	<u>124</u>
Antal tillsvidareanställda	99	101

Av ledningsgruppens 8 (8) personer är 6 (5) kvinnor. Av styrelsens 9 (9) ordinarie ledamöter är 4 (4) kvinnor (fjölårets siffror inom parantes).

Löner och ersättningar uppgår till	2018	2017
Styrelse, VD och vice VD	4 087	1 807
Övriga anställda	51 077	49 257
	<u>55 164</u>	<u>51 064</u>

Sociala avgifter enligt lag och avtal samt premie för omställningsstöd	22 484	20 139
varav pensionspremie styrelse, VD och vice VD	1 346	789
varav pensionspremie övriga anställda	3 480	3 127
Uppdragsersättningar	6 146	5 628

I bolaget finns såväl avgiftsbestämda som förmånsbestämda pensionsplaner. Som avgiftsbestämda planer klassificeras planer där fastställda avgifter betalas och det inte finns förpliktelser att betala något ytterligare, utöver dessa avgifter. Övriga planer klassificeras som förmånsbestämda och beräknas enligt tryggandelagen och redovisas i enlighet med förenklingsreglerna i BFNAR 2012:1 (K3).

Utgifter för avgiftsbestämda planer redovisas som en kostnad under den period de anställda utför de tjänster som ligger till grund för förpliktelsen.

Avtal till högre befattningshavare

Vid uppsägning av anställning är uppsägningstiden sex månader från verkställande direktörens sida och tolv månader från bolagets sida.

Under året har bolagets f.g VD avgått och erhåller lön i enlighet med anställningsavtalet under uppsägningstiden på 12 månader som går ut 2019-08-31. Vidare har VD rätt till ett avgångsvederlag uppgående till 12 månadslöner. Erhåller VD ny anställning eller inkomster från egen verksamhet, kommer det att avräknas från avgångsvederlaget. Kvarvarande uppsägningsslön och avgångsvederlag har i sin helhet reserverats per 2018-12-31.

NorrlandsOperan AB

Org.nr 556529-6190

Belopp i tkr

Redovisning av sjukfrånvaro	2018	2017
Total sjukfrånvaro	2,01%	2,58%
Sjukfrånvaro för kvinnor	2,45%	3,00%
Sjukfrånvaro för män	1,44%	2,06%
Sjukfrånvaro för åldersgruppen 29 år och yngre	0,46%	1,13%
Sjukfrånvaro för åldersgruppen 30 – 49 år	2,36%	2,84%
Sjukfrånvaro för åldersgruppen 50 år och äldre	1,73%	2,53%
Andelen av total sjukfrånvaro som har varat i 60 dgr eller mer	34,27%	45,28%

Not 7	Materiella anläggningstillgångar	2018-12-31	2017-12-31
--------------	---	-------------------	-------------------

Mark, byggnader och tekniska anläggningstillgångar

Ingående anskaffningsvärde	0	0
Årets anskaffning	527	0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	527	0

Ingående avskrivningar	0	0
Årets avskrivning	-32	0
Utgående ackumulerade avskrivningar	-32	0

Utgående restvärde enligt plan	495	0
--------------------------------	-----	---

Inventarier

Ingående anskaffningsvärde	19 163	16 399
Årets anskaffning	3 070	5 185
Årets utrangering/försäljning	-11	-1 423
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	22 222	20 161

Ingående avskrivningar	-12 864	-12 569
Årets avskrivning	-1 419	-1 201
Årets utrangering/försäljning	11	906
Utgående ackumulerade avskrivningar	-14 272	-12 864

Erhållna bidrag	0	-1 000
-----------------	---	--------

Utgående restvärde enligt plan	7 950	6 297
--------------------------------	-------	-------

NorrlandsOperan AB

Org.nr 556529-6190

Belopp i tkr

Not 8	Årets skatt	2018-12-31	2017-12-31
Aktuell skatt		39	0
Korrigering tidigare års taxering		0	-204
Förändring uppskjuten skattefordran underskottsavdrag		234	-234
		<u>273</u>	<u>-438</u>
Genomsnittlig effektiv skatt		95%	0%
<u>Avstämning av effektiv skattesats</u>			
Redovisat resultat före skatt		288	21
Skatt på redovisat resultat enl. gällande skattesats (22%)		63	5
Skatteeffekt övriga ej avdragsgilla kostnader		212	26
Skatteeffekt schablonintäkt fondandelar		9	9
Skatteeffekt underskott ej uppbokat som uppskjuten skattefordran		-11	-204
		0	-274
Skatteeffekt ej skattepliktiga intäkter		0	0
		<u>273</u>	<u>-438</u>
Effektiv skattesats		95%	0%

Not 9 **Disposition av vinst eller förlust**Till årsstämmans förfogande står

Ansamlad vinst	379 617,89
Årets resultat	<u>15 007,75</u>
Summa	394 625,64

Styrelsen och verkställande direktören föreslår att årets resultat tillsammans med ansamlad förlust överföres i ny räkning.

Not 10	Andelar i dotterbolag	2018-12-31	2017-12-31
Botnia Musik AB org.nr 556573-3127 med säte i Umeå		100	100
Kapitalandel 100% Röstandel 100% Antal aktier 1 000 Eget kapital 85 tkr			

Not 11 **Uppskjuten skattefordran**

Vid årets början	234	0
Årets förändring av uppskjuten skatt	<u>-234</u>	<u>234</u>
Redovisat värde vid årets slut	0	234

Uppskjuten skattefordran avser underskott där ledningens bedömning är att dessa kommer att brukas mot skattemässiga överskott inom en 5 års period.

NorrlandsOperan AB

Org.nr 556529-6190

Belopp i tkr

Not 12	Förutbetalda kostn. och upplupna intäkter	2018-12-31	2017-12-31
Förutbetalda hyreskostnader		226	1 230
Förutbetalda försäkringspremier		51	49
Upplupna bidragsintäkter		14	58
Förutbetalda semesterlöner		496	504
Övriga poster		308	341
		<u>1 095</u>	<u>2 182</u>

Not 13	Upplupna kostn. och förutbetalda intäkter	2018-12-31	2017-12-31
Upplupna personalkostnader		7 452	4 566
Förutbetalda bidragsintäkter		6 603	9 980
Förutbetalda hyresintäkter		50	0
Övriga poster		592	1 435
		<u>14 697</u>	<u>15 981</u>

Not 14 **Uppgift om moderföretag**

Moderföretaget i den största koncern där NorrlandsOperan AB är dotterbolag är Regionförbundet Västerbottens län, org.nr. 222000-2436, och där upprättas koncernredovisning.

Umeå 2019-03-08

Eva Andersson
OrdförandeMarie-Louise Rönnmark
Vice ordförande

Jan-Olov Karlsson

Solveig Jonsson

Kristofer Södermark
(suppleant ers. för framlidne Ulf Degerman)

Per-Martin Jonasson

Peter Sedlacek

Karl Erik Törner

Kjerstin Widman

Vår revisionsberättelse har avgivits 2019-03-
Ernst & Young AB

Anna Göransdotter Höög
Verkställande direktörJoakim Åström
Auktoriserad revisor